
Tisková konference ČNB k výsledkům jarního jednání o otázkách finanční stability (Zpráva o finanční stabilitě 2020/2021)

Jiří Rusnok, guvernér

Jan Frait, ředitel sekce finanční stability

27. května 2021

Obsah prezentace

- 1. Souhrnné vyhodnocení rizik a přehled hlavních opatření ČNB**
2. Hodnocení vybraných rizik

Finanční stabilita v květnu 2021

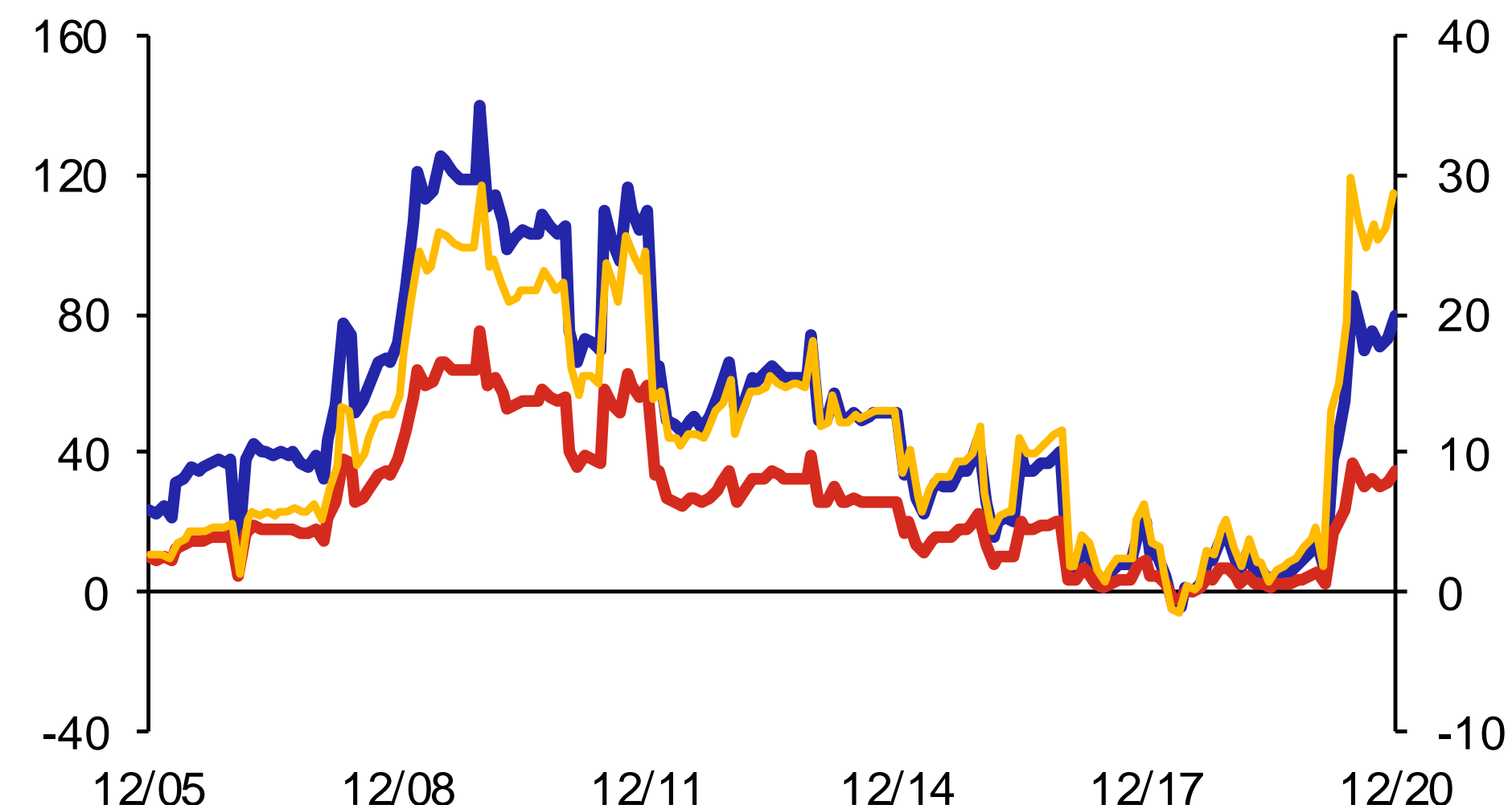
- Finanční sektor v ČR v průběhu loňského roku i v prvních měsících letošního roku posílil svou tradičně vysokou odolnost vůči nepříznivým šokům.
- U části domácností a zejména nefinančních podniků došlo k výraznému snížení příjmů, což mělo nepříznivý dopad na jejich solventnost a následně i na výsledky finančních institucí.
 - Stabilizační a podpůrné programy spolu s obezřetným řízením rizik finančními institucemi však výrazně omezily rozsah nepříznivých dopadů pandemie.
 - Konec zákonného moratoria vedl k pouze dílčí materializaci úvěrových rizik a snížení jejich latence při zachování přívětivého přístupu ke klientům zasaženým pandemií.
- Promítnutí úvěrového rizika do bilancí a hospodářských výsledků bank zmírnila také flexibilita regulatorního a účetního rámce.
 - Část dopadů se nicméně projeví se zpožděním v letošním i příštím roce.
- Nejistota ohledně dalšího vývoje stále vyžaduje ze strany finančních institucí vysokou obezřetnost při řízení kapitálu včetně dividendové politiky.

Úvěrové riziko v bankovním sektoru (1)

- Ztráty ze znehodnocení úvěrů i aktiv zůstaly v relativním vyjádření v porovnání s globální finanční krizí nízké (v absolutní úrovni dosáhly na roční bázi 30 mld. Kč).
- Náklady na úvěrové riziko v ČR patří v EU k nejnižším.

Anualizované ztráty ze znehodnocení

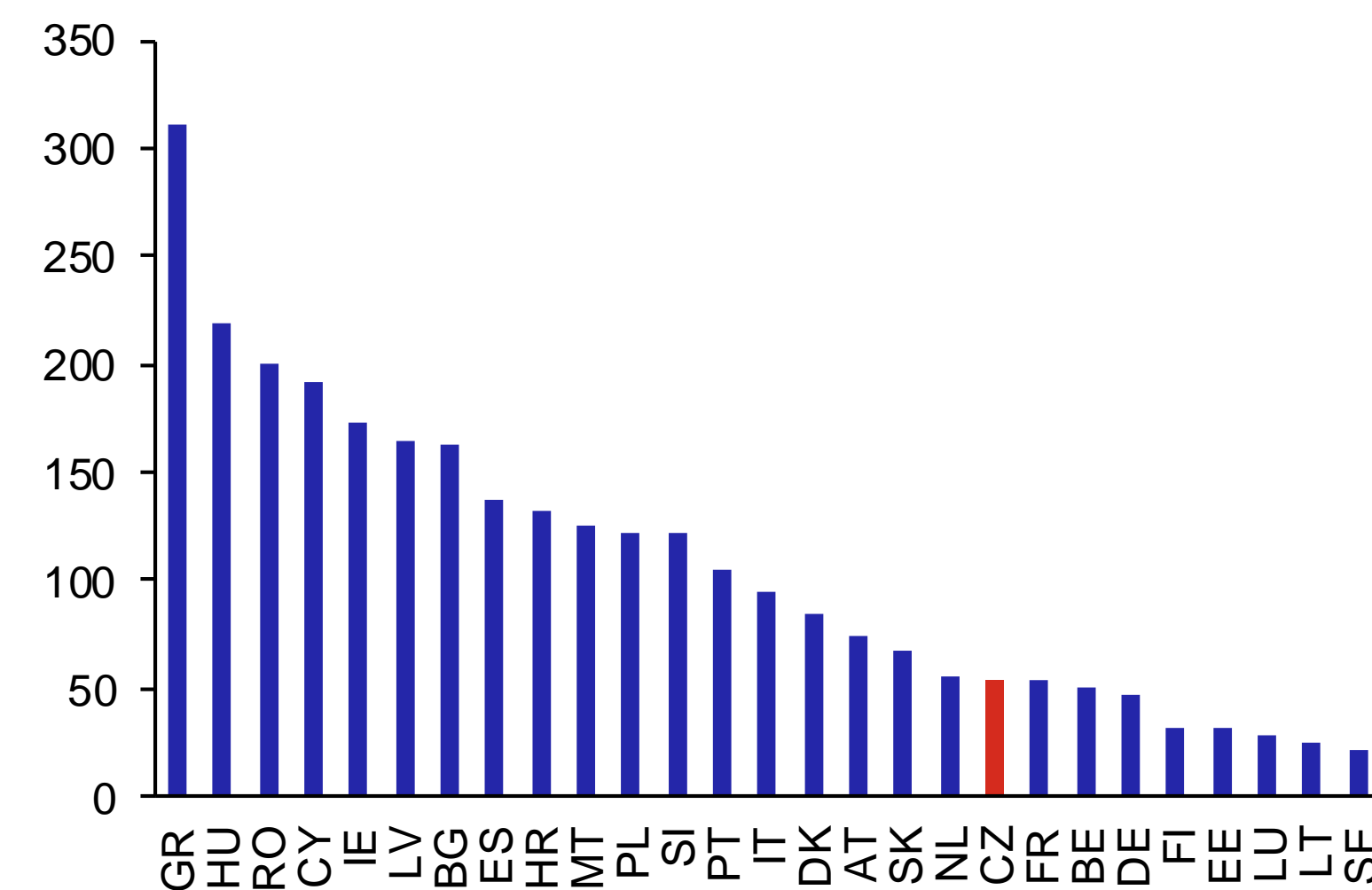
(v b. b., pravá osa v mld. Kč)

- Ztráty ze znehodnocení ke klientským úvěrům celkem
- Ztráty ze znehodnocení k aktivům celkem
- Ztráty ze znehodnocení celkem (pravá osa)

Porovnání výše nákladů na riziko v rámci EU k 31. 12. 2020

(v b. b.)

Zdroj: EBA

Poznámka: Náklady na riziko jsou vyjádřeny jako ztráty ze znehodnocení ke klientským úvěrům celkem. Údaj pro ČR v metodice ČNB (levý graf) je mírně vyšší.

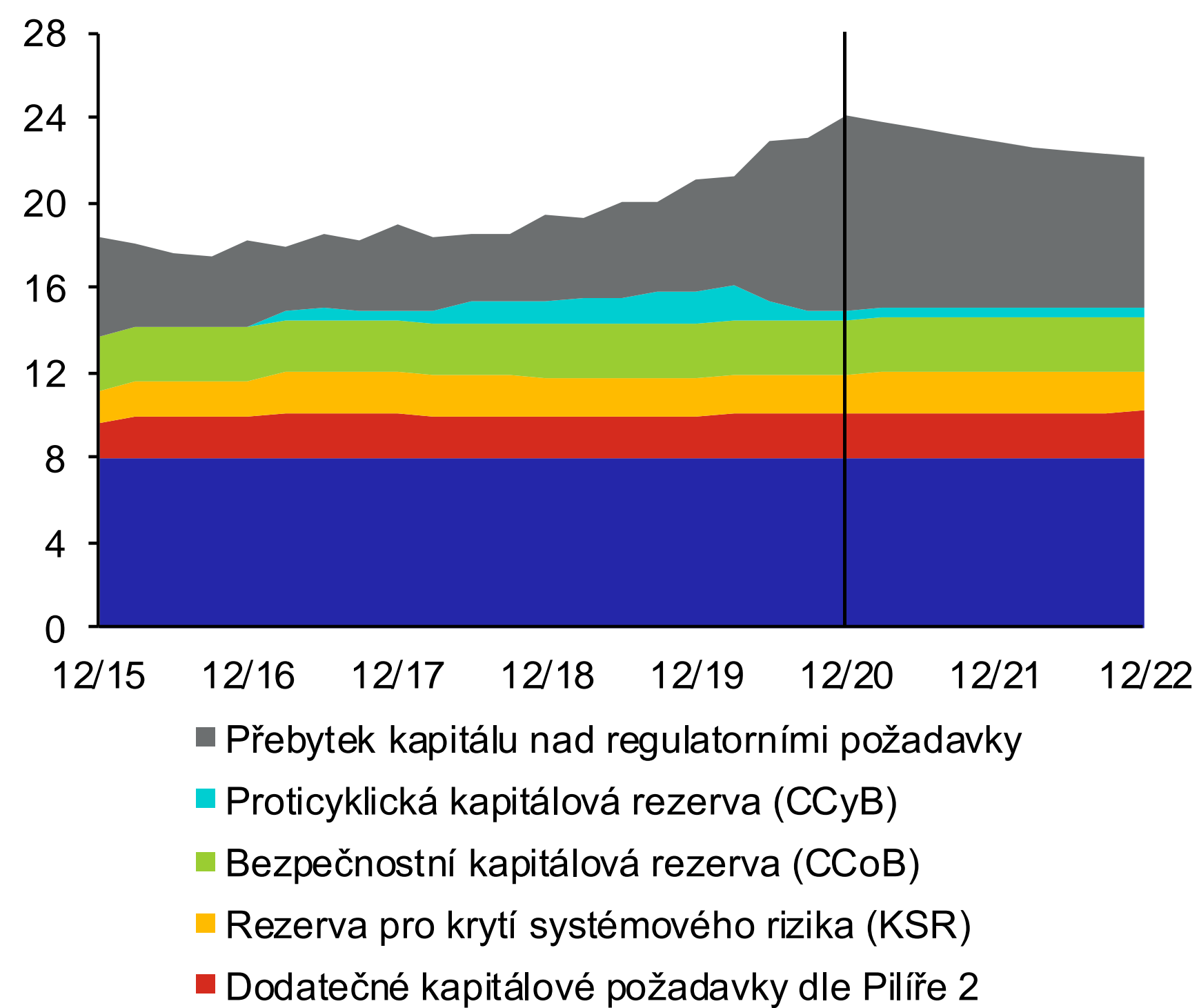
Úvěrové riziko v bankovním sektoru (2)

- Po vypršení zákonného moratoria v říjnu 2020 došlo k dílčí materializaci rizik – podíl expozic se znehodnocením (stupeň 3 – „špatné úvěry“) se ke konci roku 2020 meziročně zvýšil o 0,4 p. b. na 2,6 %.
- Podíly selhavších úvěrů s odkladem splácení (ať už dle zákonného moratoria nebo dle bankovních moratorií) byly a stále jsou nižší, než se čekalo před koncem zákonného moratoria.
 - Objem schválených žádostí o moratorium (ať už zákonné či bankovní) činil ke konci září 2020 asi 470 mld. Kč (asi 15 % úvěrových expozic bank vůči soukromému nefinančnímu sektoru).
 - Zájem o odklady poskytované bankami po 1. říjnu 2020 je prozatím relativně nízký. Objem takových úvěrů dosáhl na konci března 2021 zhruba 43 mld. Kč.
 - Více než polovina objemu úvěrů s jakýmkoli odkladem splátek po propuknutí pandemie se ke konci března 2021 nadále nacházela v úvěrovém stupni 1, který znamená, že u nich nedošlo ke zvýšení úvěrového rizika.

Rozhodnutí o stanovení sazby proticyklické kapitálové rezervy (1)

Struktura kapitálových požadavků v domácím bankovním sektoru

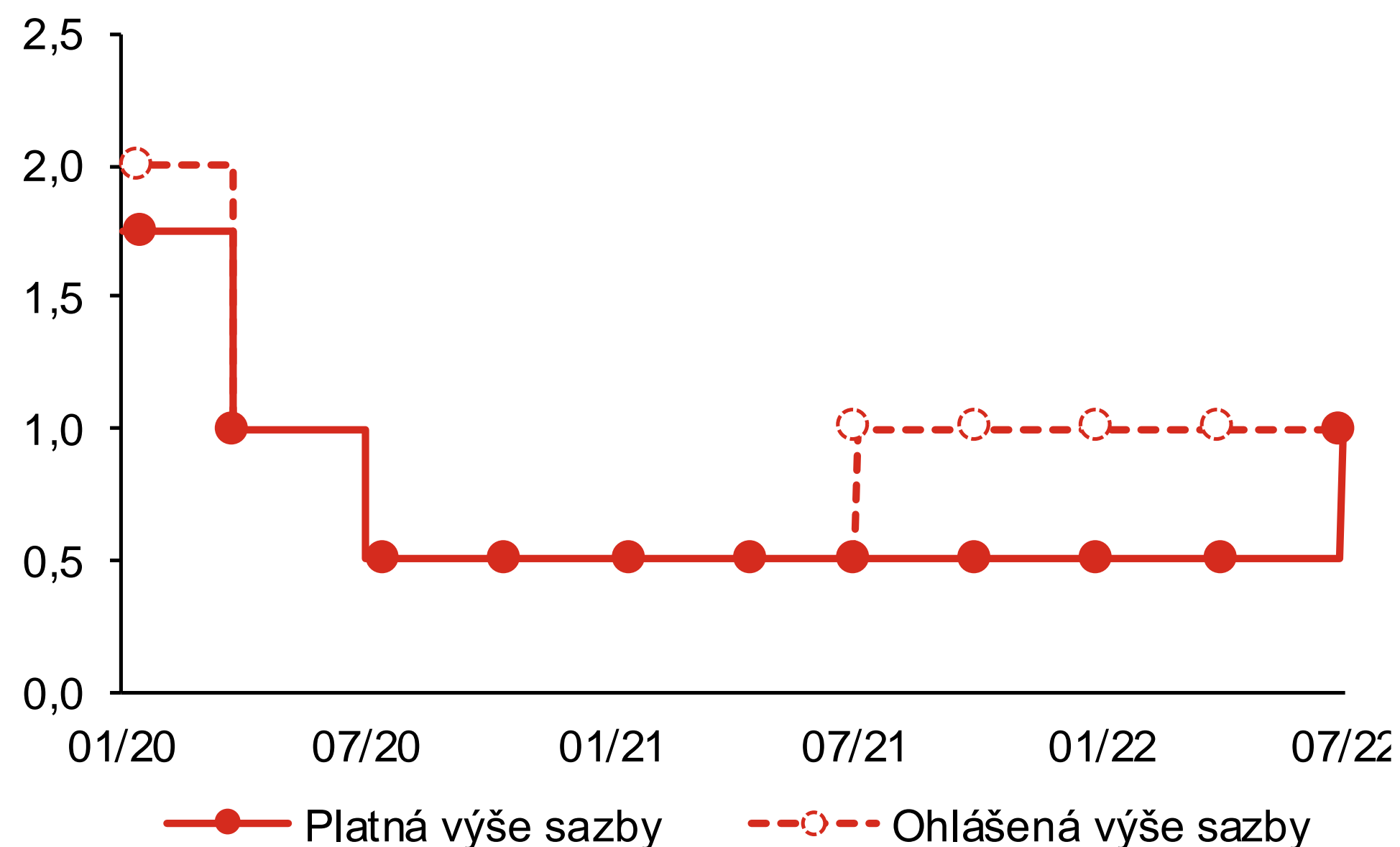
(v p. b.)

- Kapitálová pozice domácího bankovního sektoru je nyní velmi robustní.
- Celkový kapitálový poměr bankovního sektoru dosahoval ke konci loňského roku 24,3 %.
 - Přebytek kapitálu nad regulatorními požadavky se na kapitalizaci sektoru podílel již více než jednou třetinou.
 - Předčasné odčerpání významné části přebytku kapitálu by mohlo být zdrojem systémového rizika.
- Banky v ČR v současnosti splňují s dostatečnou rezervou souhrnný kapitálový požadavek, který se skládá z minimální regulatorně stanovené úrovně v Pilíři 1, požadavků na základě vyhodnocení rizik dohledovým orgánem v Pilíři 2 a makrobezpečnostních kapitálových rezerv.
- Bankovní sektor by teoreticky mohl při své stávající kapitalizaci poskytnout dodatečný objem úvěrů ve výši přesahující 3,5 bil. Kč.

Rozhodnutí o stanovení sazby proticyklické kapitálové rezervy (2)

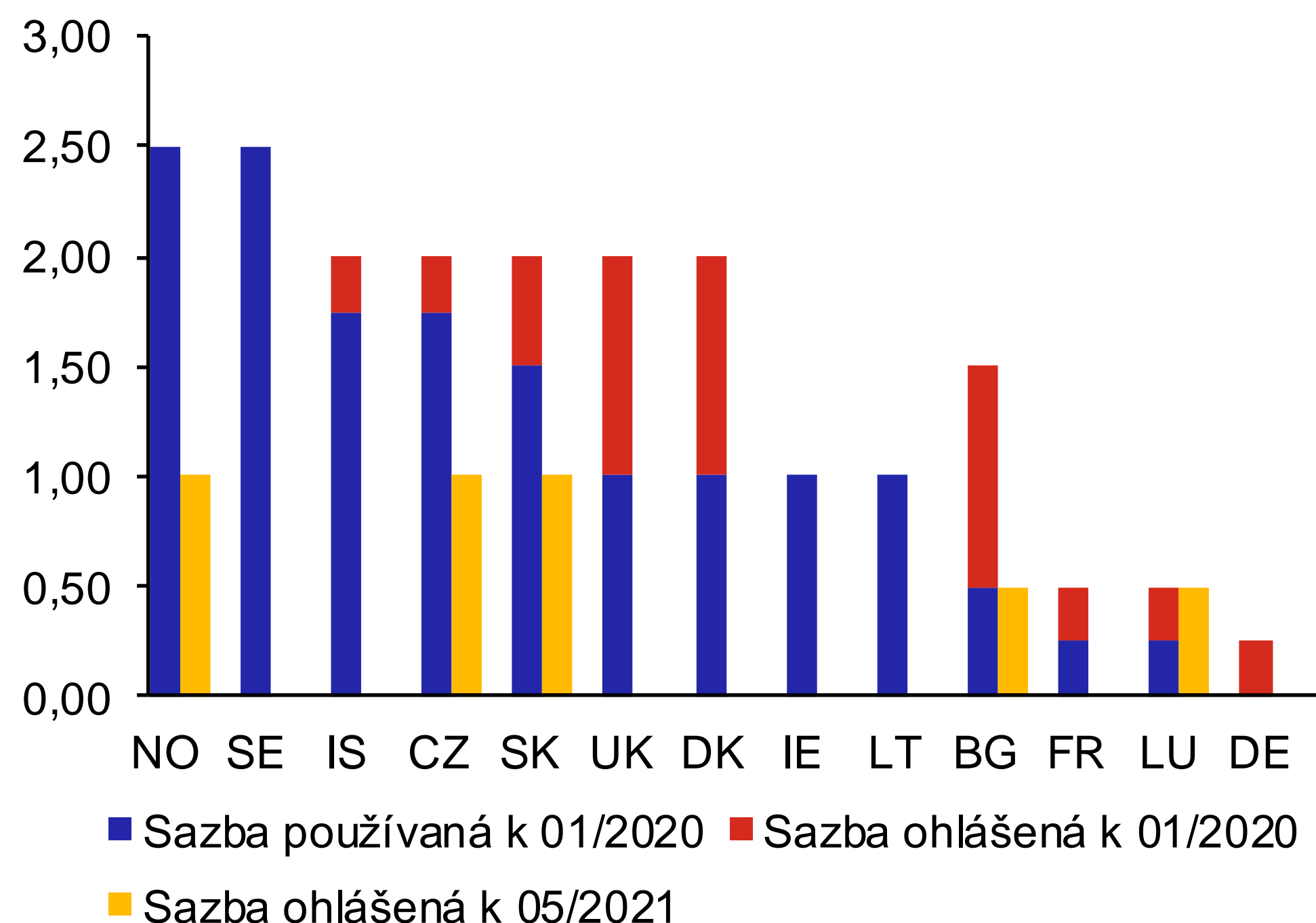
Aktuálně platná a ohlášená výše sazby CCyB v ČR
(v % celkového objemu rizikové expozice)

- Bankovní rada rozhodla o **zvýšení sazby proticyklické kapitálové rezervy (CCyB) na 1 % s účinností od 1. července 2022**, což je hodnota kryjící běžnou úroveň rizik.
- Při tomto rozhodnutí bankovní rada přihlédla ke konceptu standardní sazby, který je ČNB připravena uplatňovat vždy poté, co odezní akutní fáze hospodářského poklesu.
- ČNB je připravena při nastavování sazby CCyB pružně reagovat na vývoj ekonomických a finančních podmínek.
- Účinnost zvýšení sazby až v ročním horizontu dává ČNB prostor pro rychlou reakci v případě neočekávaných nepříznivých šoků.

Rozhodnutí o stanovení sazby proticyklické kapitálové rezervy (3)

Sazba CCyB v evropských zemích
(v % celkové rizikové expozice)

- Většina zemí v loňském roce zcela rozpustila platnou sazbu CCyB, avšak z nižší úrovně sazby než v ČR nebo s celkově nižším kapitálovým přebytkem v bankovním systému.
- 1% sazbu nyní kromě ČR stanovují na Slovensku a v Norsku.
- Řada národních makrobezpečnostních orgánů se nyní přiklání „po vzoru“ ČNB k používání 1% sazby za standardních podmínek.

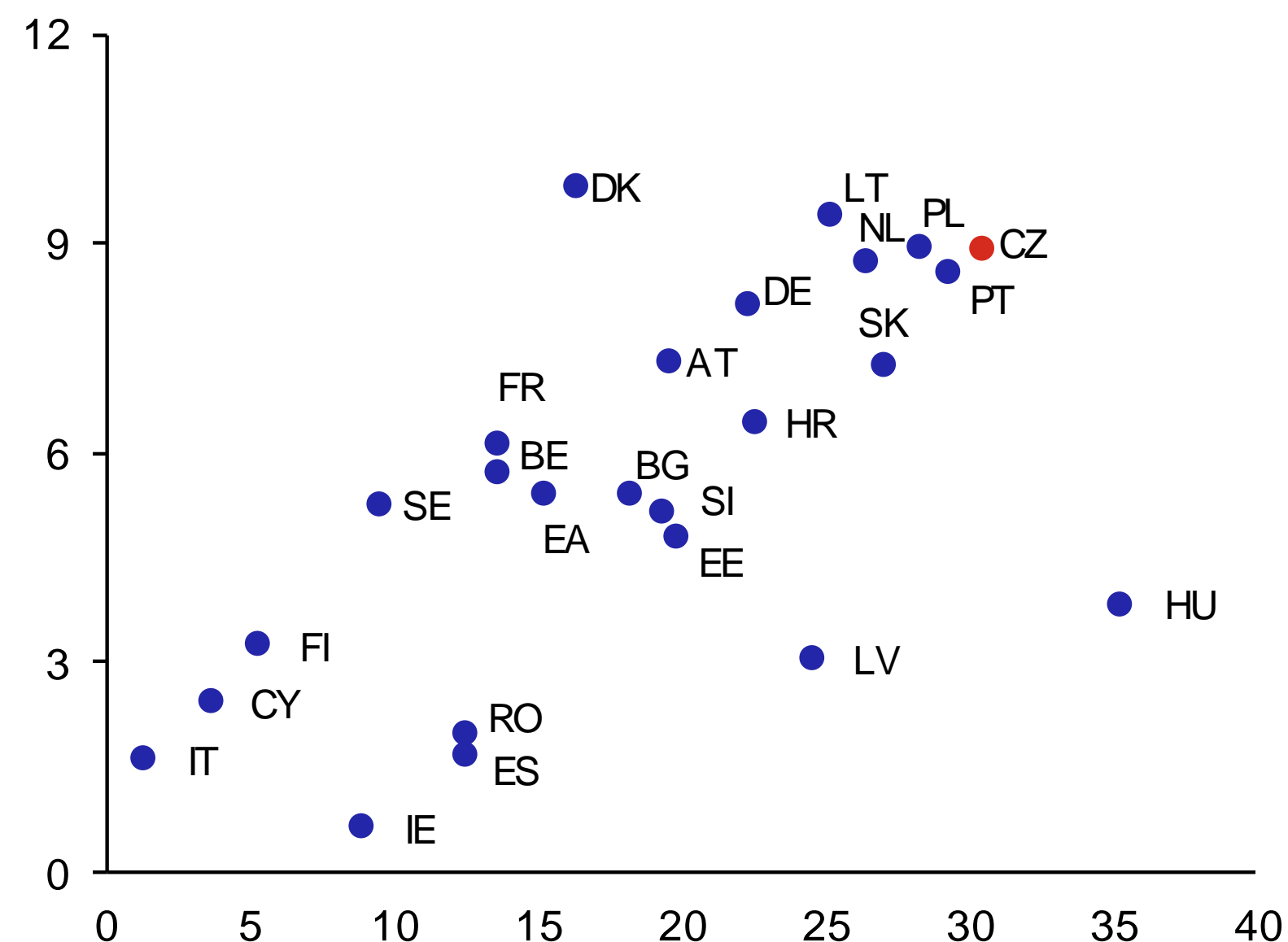
Úprava repo operací na dodávání likvidity

- Bankovní rada ČNB v březnu loňského roku upravila pravidla měnových repo operací na dodávání likvidity finančním institucím.
 - Byly vyhlášovány 2x týdně pro dvoutýdenní a 1x týdně pro tříměsíční splatnost, přičemž případné objednávky by byly uspokojovány v plné výši za fixní sazbu ve výši dvoutýdenní repo sazby.
 - Z preventivních důvodů byla rovněž zavedena dvoutýdenní repo operace na dodávání likvidity některým nebankovním finančním institucím za fixní sazbu odpovídající dvoutýdenní repo sazbě zvýšené o přírážku 20 b. b.
- S ohledem na celkový pokles napětí na domácím finančním trhu a návrat tržních podmínek ke stavu před propuknutím pandemie bankovní rada ČNB:
 - 6. května 2021 rozhodla o zrušení tříměsíční repo operace na dodávání likvidity úvěrovým institucím;
 - 27. května 2021 rozhodla s účinností od 28. května 2021 o snížení frekvence dvoutýdenních dodávacích repo operací pro úvěrové instituce na 1x týdně a o obnovení dříve platné úrokové přírážky ve výši 0,1 p. b.;
 - nástroj na dodávání likvidity nebankovním finančním institucím ponechala za dosavadních podmínek, ale jeho frekvenci snížila rovněž na 1x týdně.

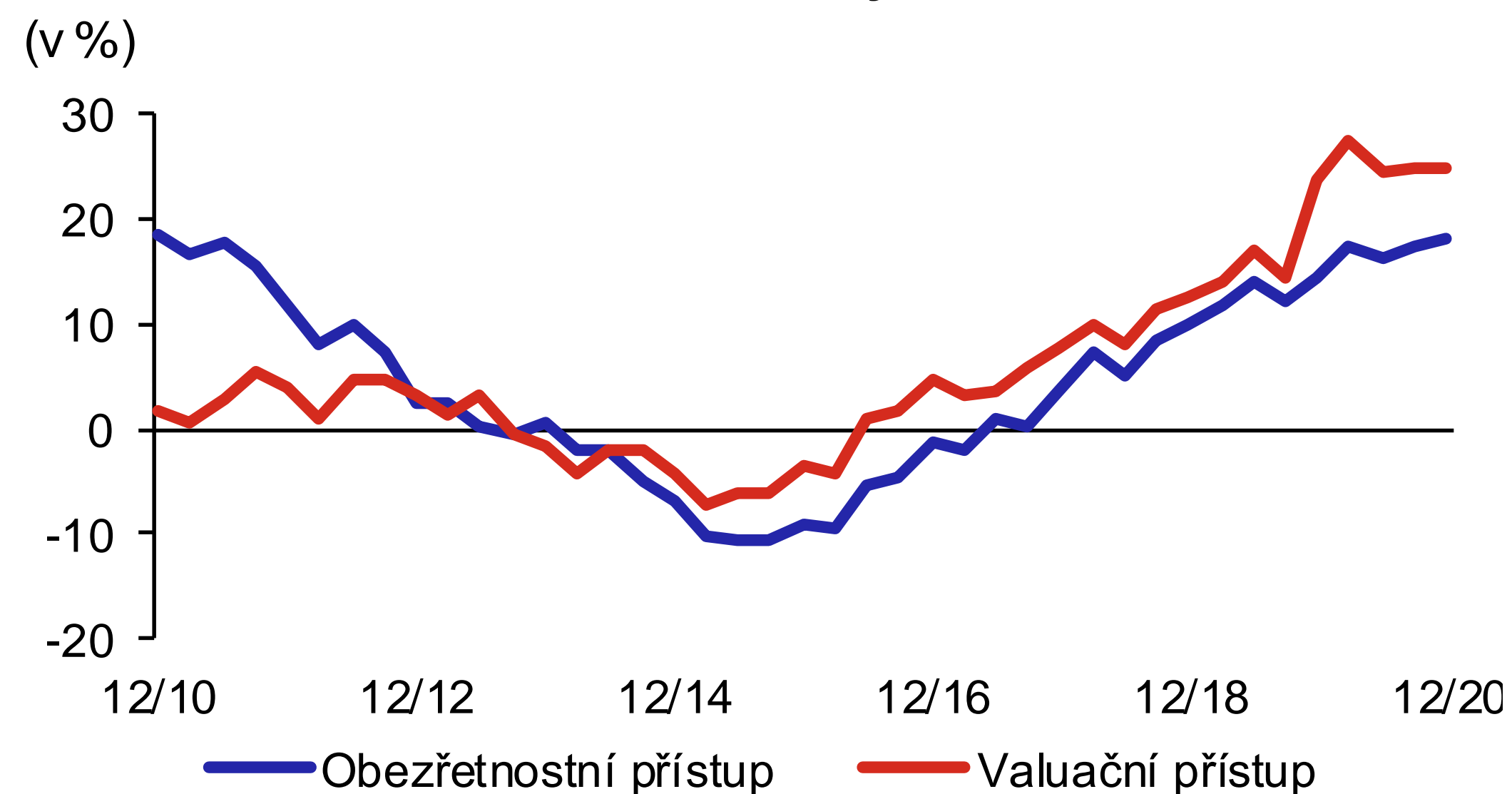
Trh nemovitostí a poskytování hypotečních úvěrů (1)

- Ceny bydlení se v loňském roce zvýšily ve všech evropských zemích, nárůst v ČR patřil k nejvyšším v ročním i tříletém horizontu.
- ČNB odhaduje, že byty v ČR jsou nadhodnoceny pro domácnost s mediánovými příjmy v průměru o 18 %, v lokalitách s vysokým podílem investičních bytů až o 25 % či více.

Růst cen nemovitostí ve vybraných zemích EU v roce 2020
(v %; osa x: tříletý růst; osa y: jednoletý růst)

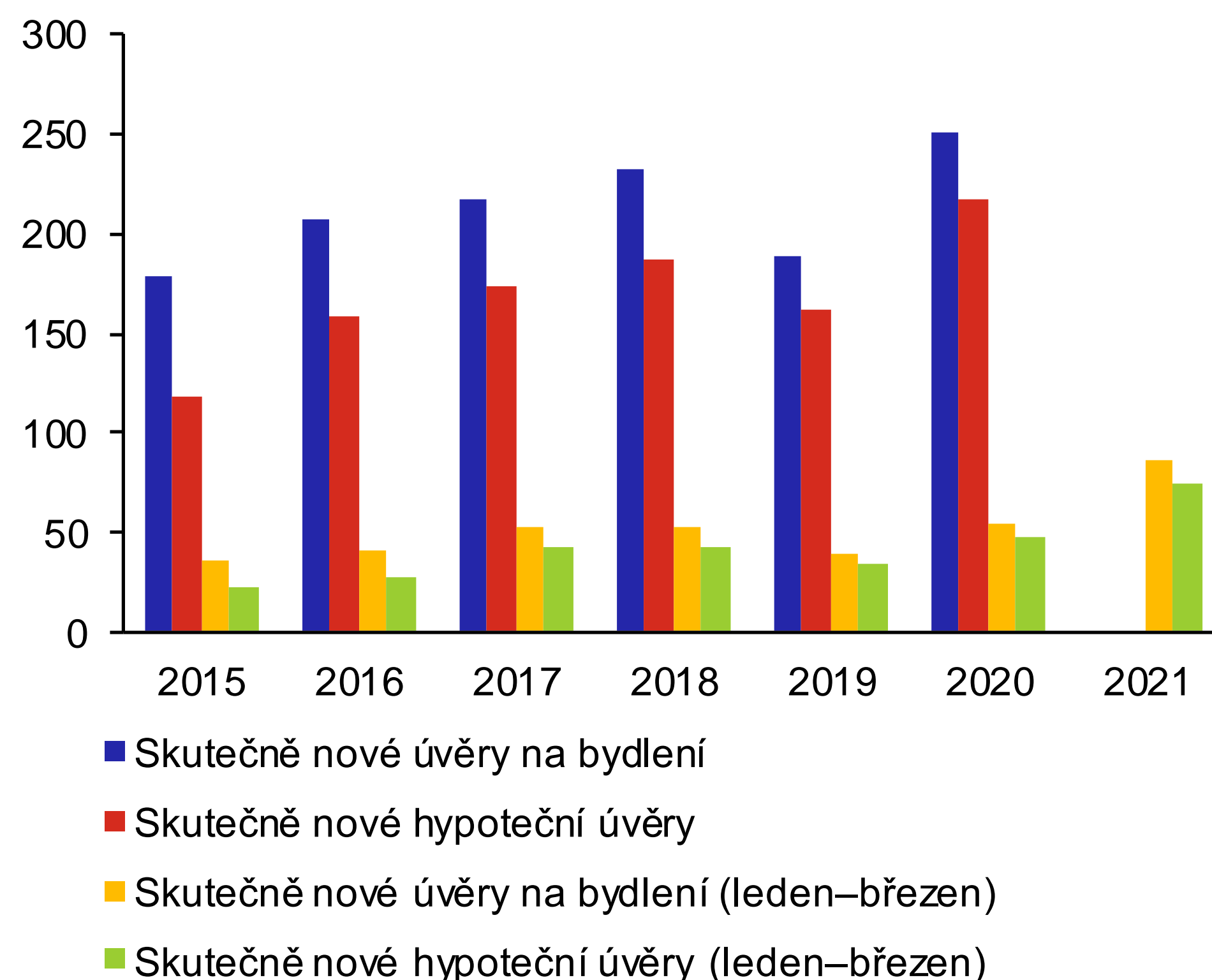

Odhadované nadhodnocení cen bytů

Trh nemovitostí a poskytování hypotečních úvěrů (2)

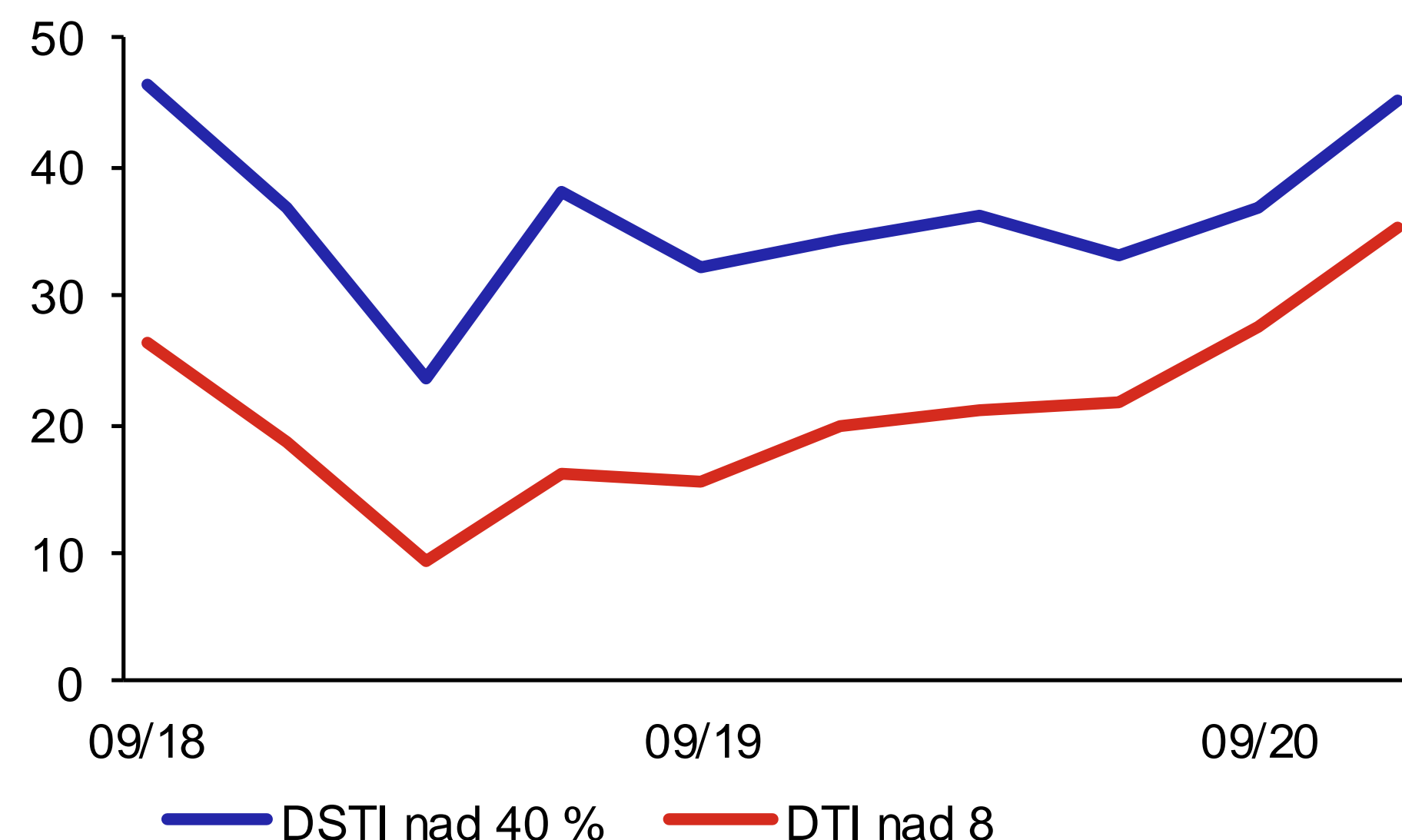
Vývoj bankovních úvěrů na bydlení a hypotečních úvěrů
(v mld. Kč)

- Pokles ekonomické aktivity a zhoršená situace na trhu práce nevedly k ochlazení vývoje na hypotečním a realitním trhu.
 - Objem skutečně nových úvěrů na bydlení i hypotečních úvěrů byl naopak ve druhé polovině loňského roku a v prvních měsících roku 2021 rekordní.
- Kromě skutečně nových hypotečních úvěrů došlo rovněž k nárůstu objemu refinancovaných úvěrů.

Trh nemovitostí a poskytování hypotečních úvěrů (3)

Úvěry zajištěné rezidenční nemovitostí
s vysokým DSTI nebo DTI
(v % referenčního objemu)

- Doporučený limit LTV byl poskytovateli hypotečních úvěrů dodržován, čemuž napomáhal rychlý růst cen zastavovaných nemovitostí.
- U ukazatelů DTI a DSTI poskytovatelé příliš nerespektovali úrovně, které podle ČNB znamenají zvýšené riziko.
 - Podíl rizikových hypoték ve druhé polovině minulého roku narůstal k úrovním ze druhé poloviny roku 2018, kdy ČNB poprvé zavedla limity ukazatelů DTI a DSTI.

Trh nemovitostí a poskytování hypotečních úvěrů (4)

- Bankovní rada ČNB rozhodla s ohledem na stále omezený rozsah systémového rizika ponechat v současné situaci limit pro ukazatel LTV ve výši 90 % při možnosti uplatnit 5% objemovou výjimku.
- Bankovní rada ČNB v tuto chvíli nepovažuje za nezbytné stanovovat limity ukazatelů DTI a DSTI či zpřísnovat jiné parametry stávajícího Doporučení, poskytovatele úvěrů však upozorňuje, že úvěrové standardy považuje za hraničně uvolněné.
- Za potenciální zdroj systémového rizika ČNB považuje vysoký a rostoucí podíl úvěrů nad úrovněmi ukazatelů DTI (8násobek ročního čistého příjmu) a DSTI (40 % čistého příjmu), které shledává značně rizikovými.
 - Poskytovatelé by proto měli přijmout opatření, aby takové úvěry poskytovali skutečně pouze klientům s velmi vysokou pravděpodobností bezproblémového splácení.
- Na zesílený rizikový profil u některých poskytovatelů bude ČNB prozatím reagovat nástroji mikrobezpečnostního dohledu, např. dodatečným kapitálovým požadavkem v Pilíři 2 za systém řízení rizik.

Obsah prezentace

1. Souhrnné vyhodnocení rizik a přehled hlavních opatření ČNB

2. Hodnocení vybraných rizik

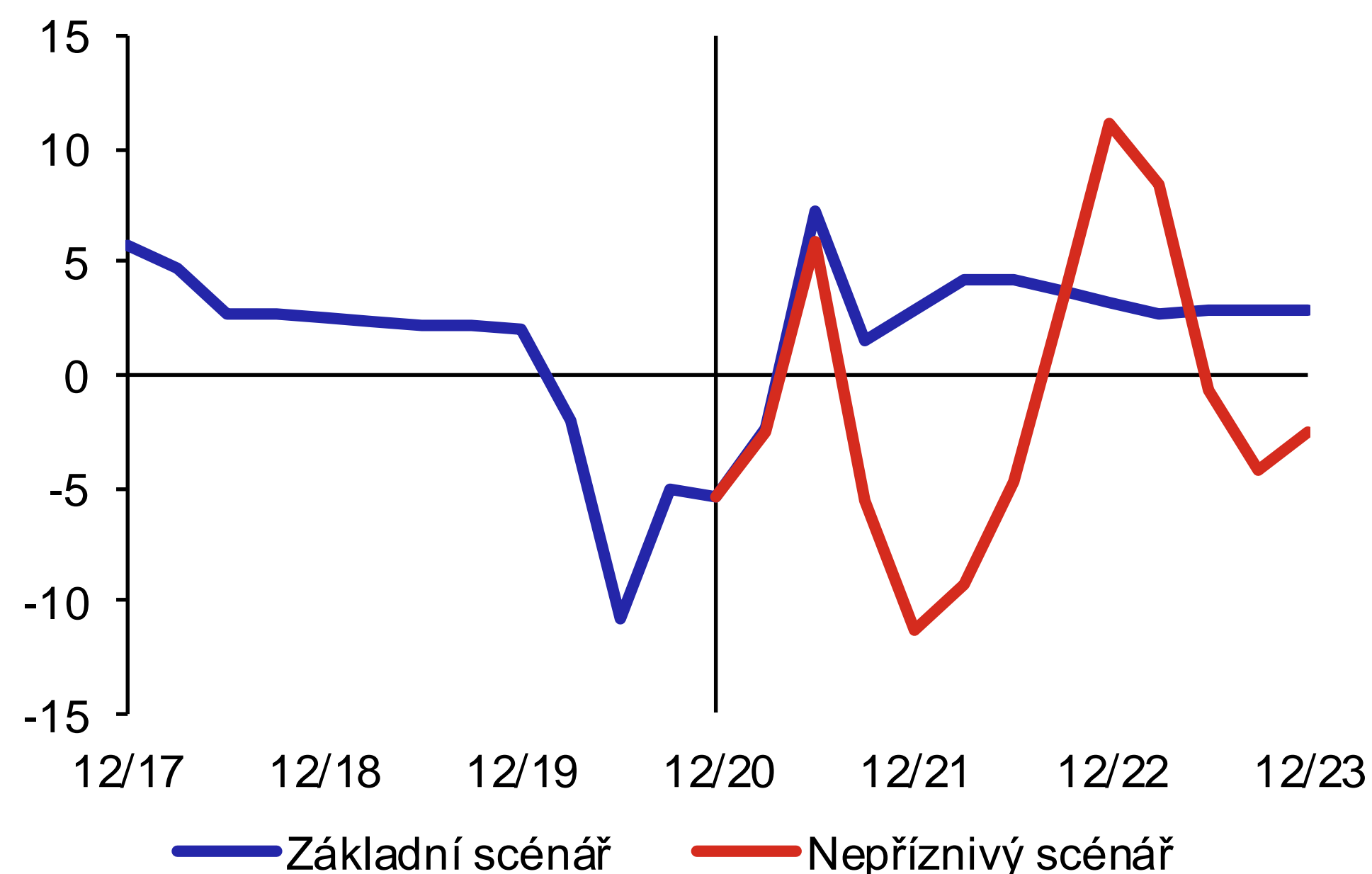

Vývoj HDP v zátěžovém testu

- **Základní scénář** testu vychází z lednové makroekonomické predikce ČNB a **Nepříznivý scénář** představuje hypotetický nepříznivý ekonomický vývoj, který slouží k testování odolnosti domácího bankovního sektoru.

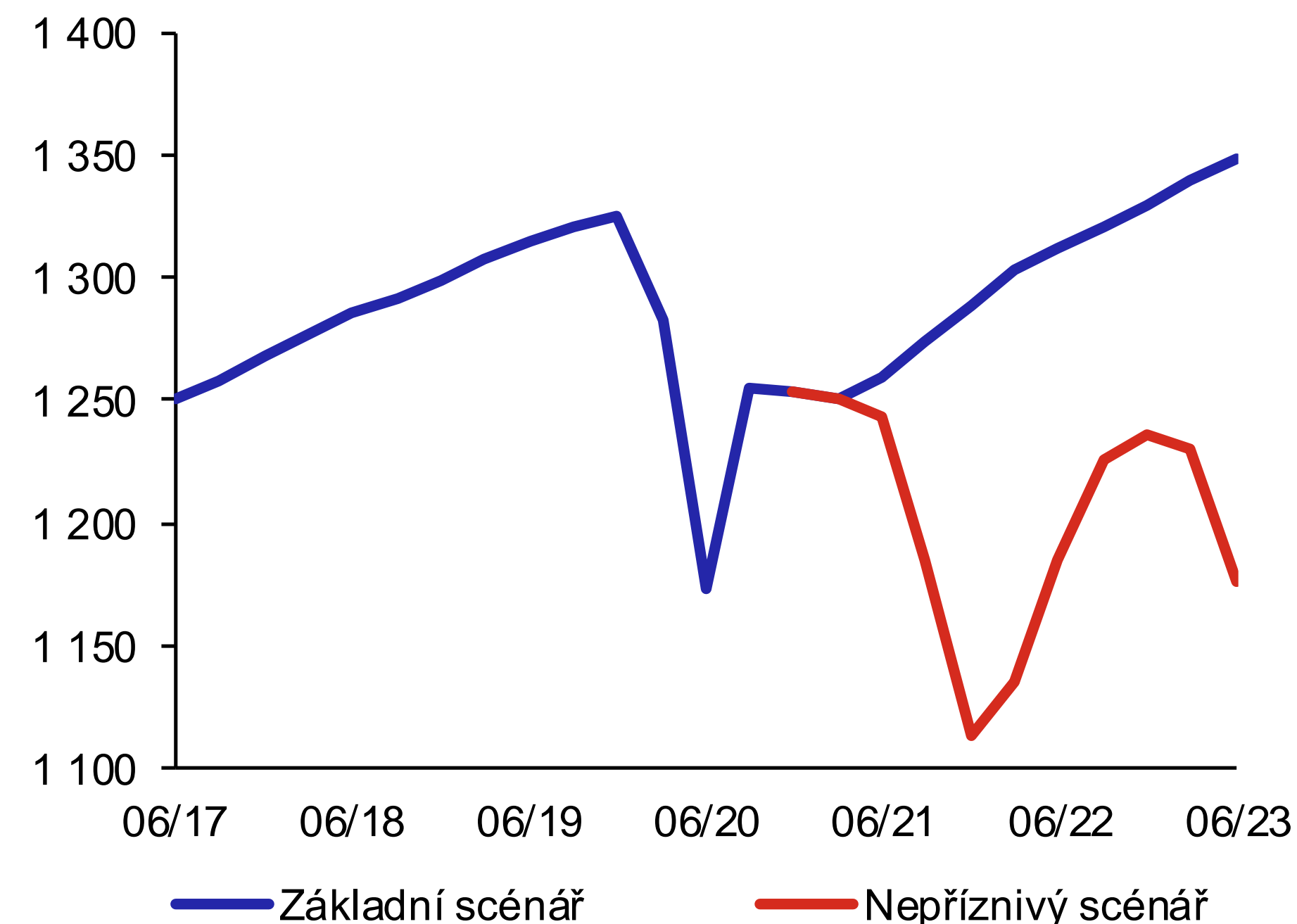
Alternativní scénáře: vývoj reálného HDP

(meziročně v %)

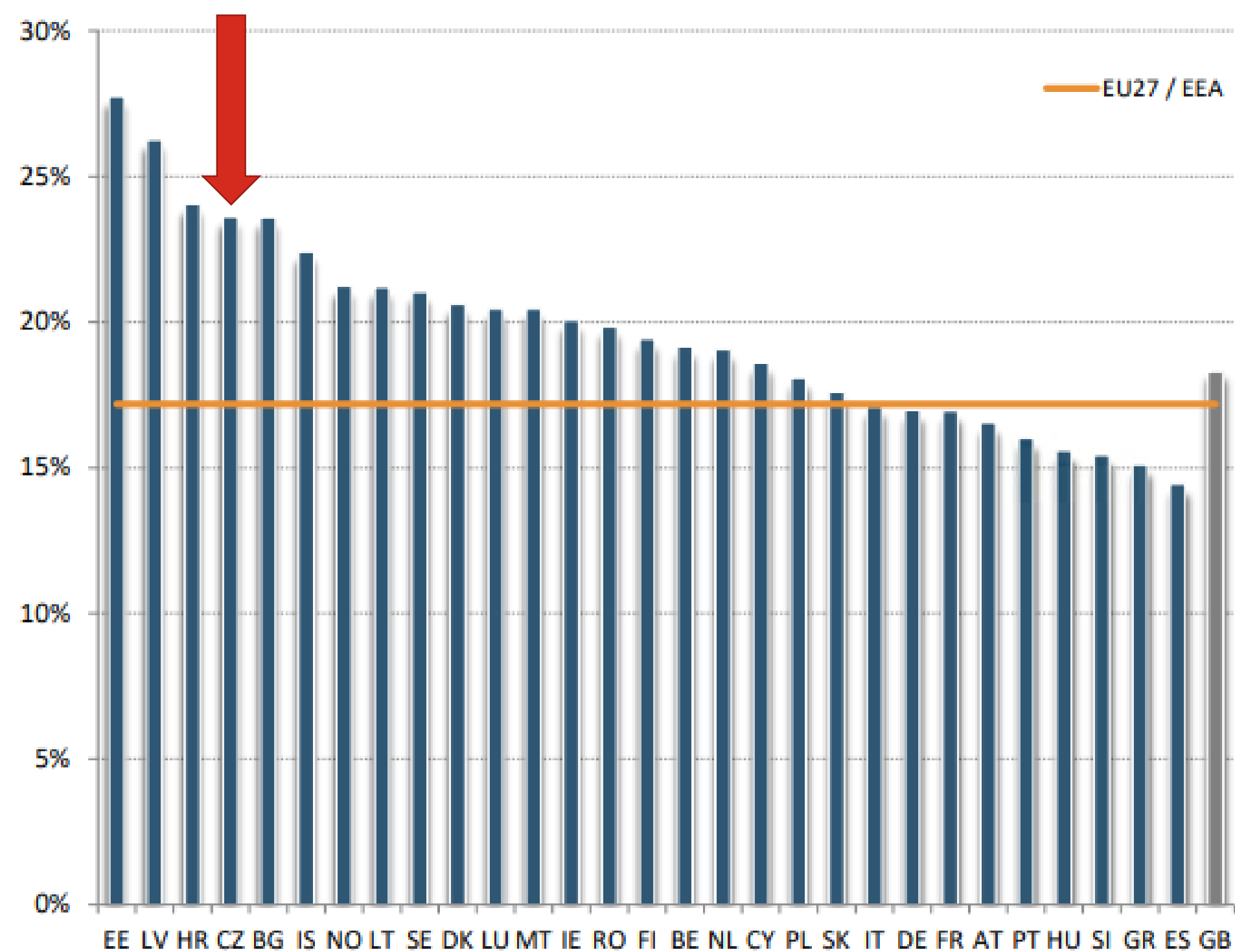
Alternativní scénáře: vývoj reálného HDP

(v mld. Kč, čtvletní data)

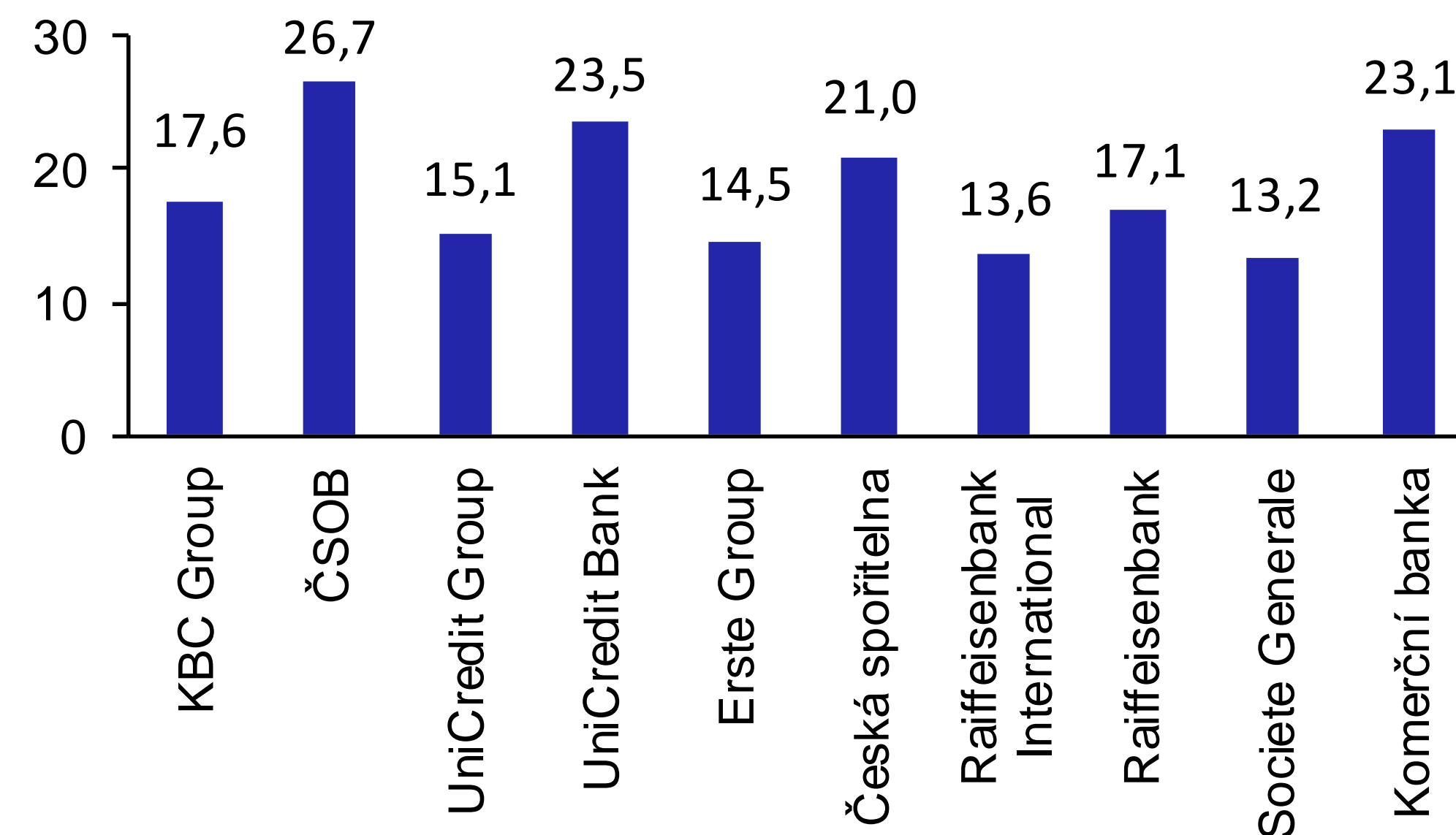
Výchozí kapitalizace bankovního sektoru

Kapitálový poměr Tier 1 (prosinec 2020)

Zdroj: EBA

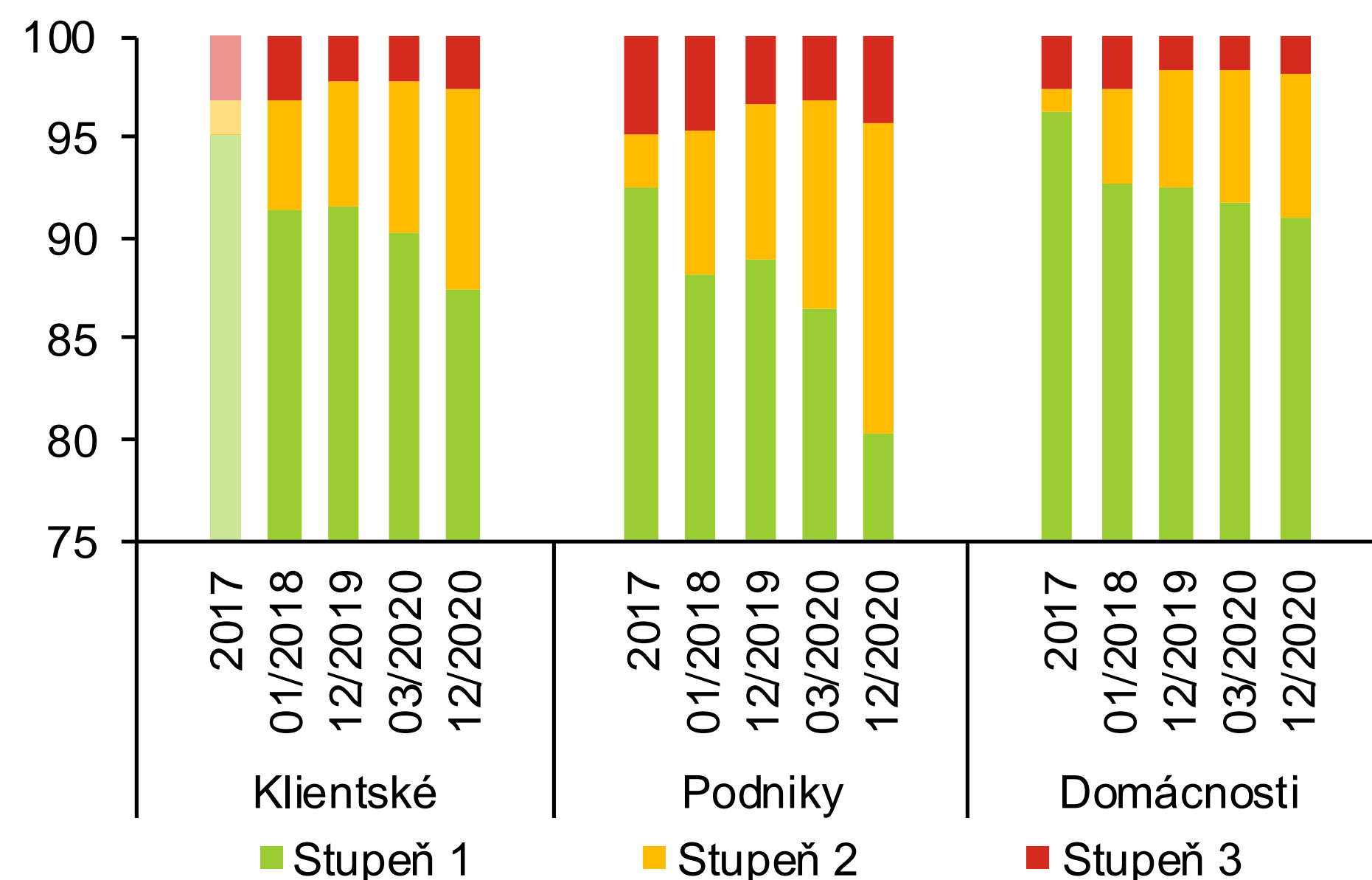
Porovnání CET1 kapitálového poměru tuzemských J-SVI a zahraničních matek k 4Q 2020 (v p. b.)

Výchozí úroveň úvěrového rizika

Struktura úvěrů dle portfolií

(v %)

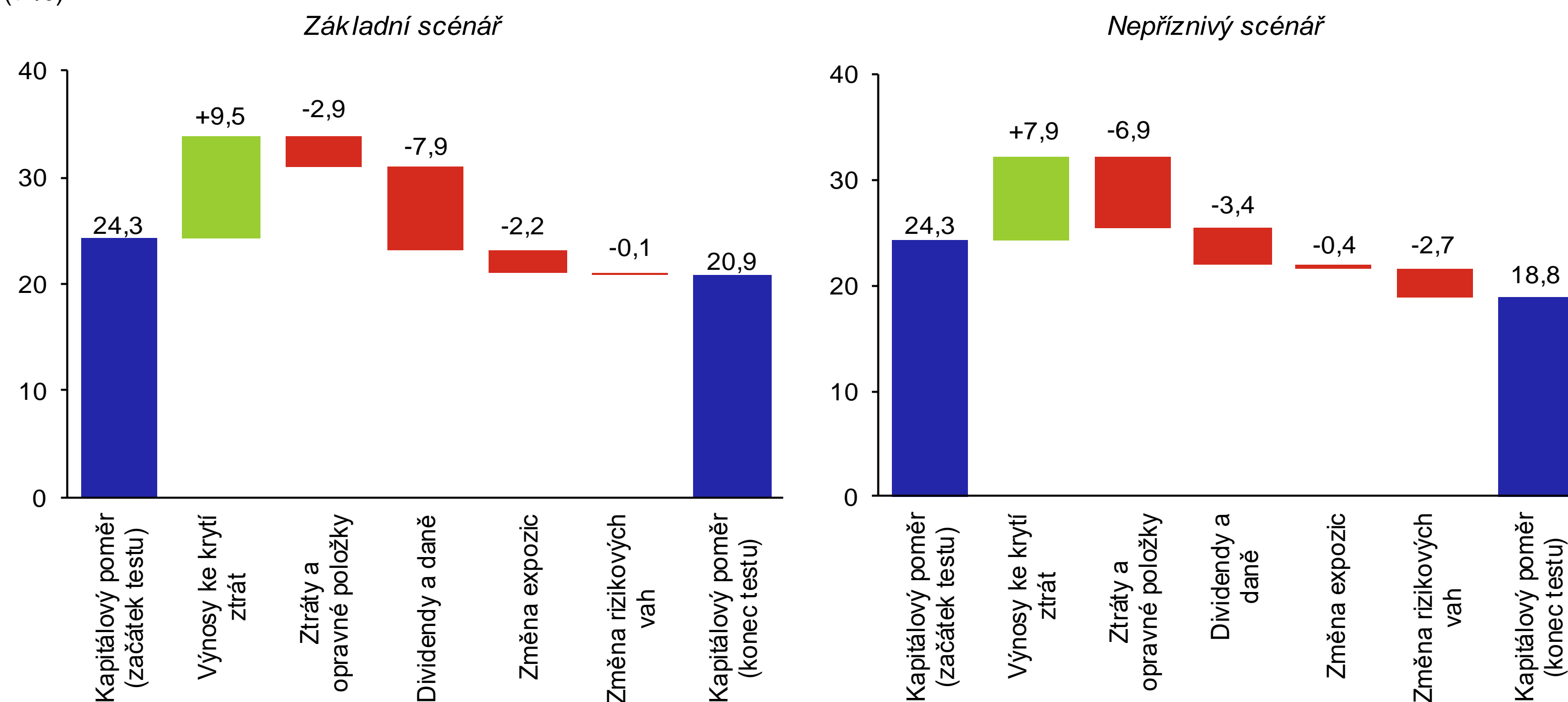

- Podíl úvěrů ve stupni 3 („špatné úvěry“) se v průběhu roku zvýšil jen mírně.
 - 2,6 % celkem, 4,2 % u nefinančních podniků, 1,8 % u domácností ke konci roku 2020.
- Podíl úvěrů ve stupni 2 („ohrožené úvěry“) se v průběhu roku zvýšil citelně.
 - 9,9 % celkem, 15,5 % u nefinančních podniků, 7,2 % u domácností ke konci roku 2020.
- Nárůst podílu úvěrů ve stupních 2 a 3 znamená, že došlo ke snížení úrovně latence úvěrového rizika v bankovním sektoru.

Hlavní zdroje zátěže

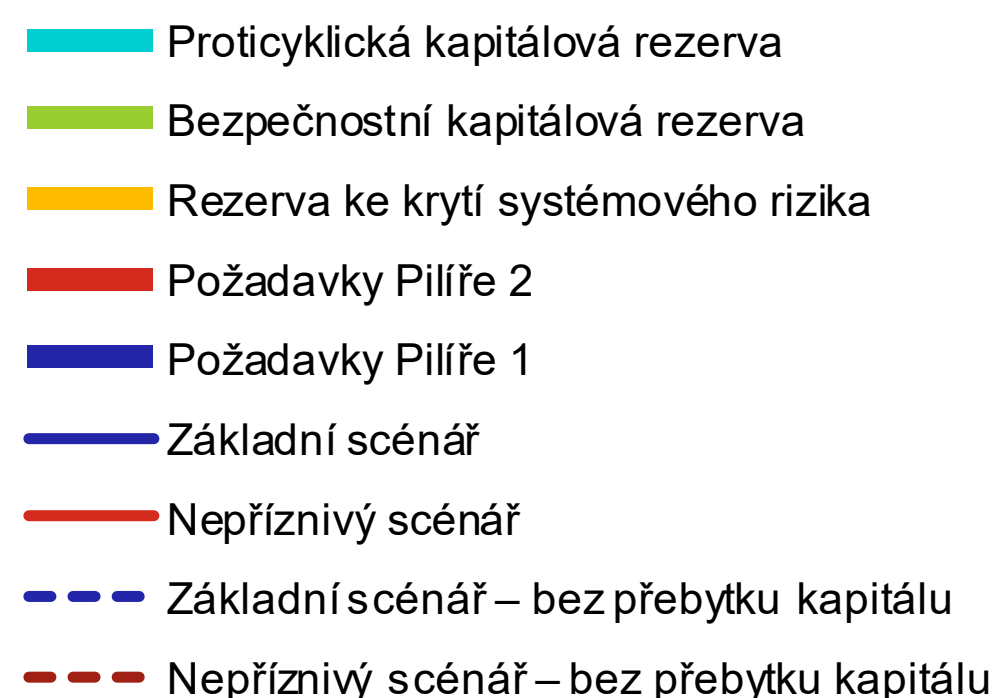
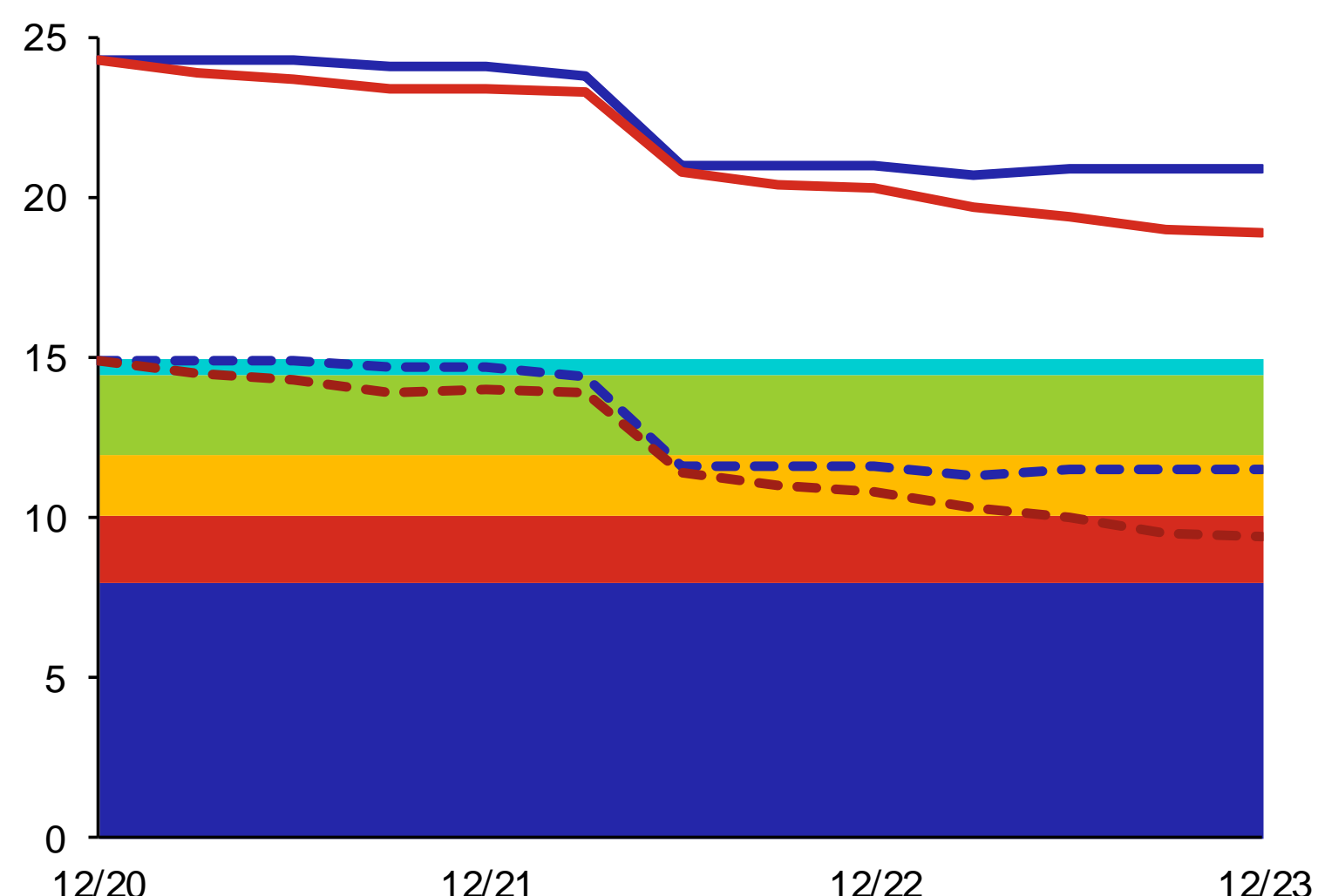
- V **obou scénářích** se na poklesu kapitálového poměru podílí úvěrové ztráty, výplata dividend a platba daní.
- V **Nepříznivém scénáři** pak k němu přispívá i nárůst rizikových vah.

Dekompozice změny kapitálového poměru bankovního sektoru v *Základním a Nepříznivém scénáři*
(v %)

Výsledek makrozátěžového testu bank

Dopad scénářů na kapitálový poměr a interakce s kapitálovými požadavky bankovního sektoru
(v p. b.)

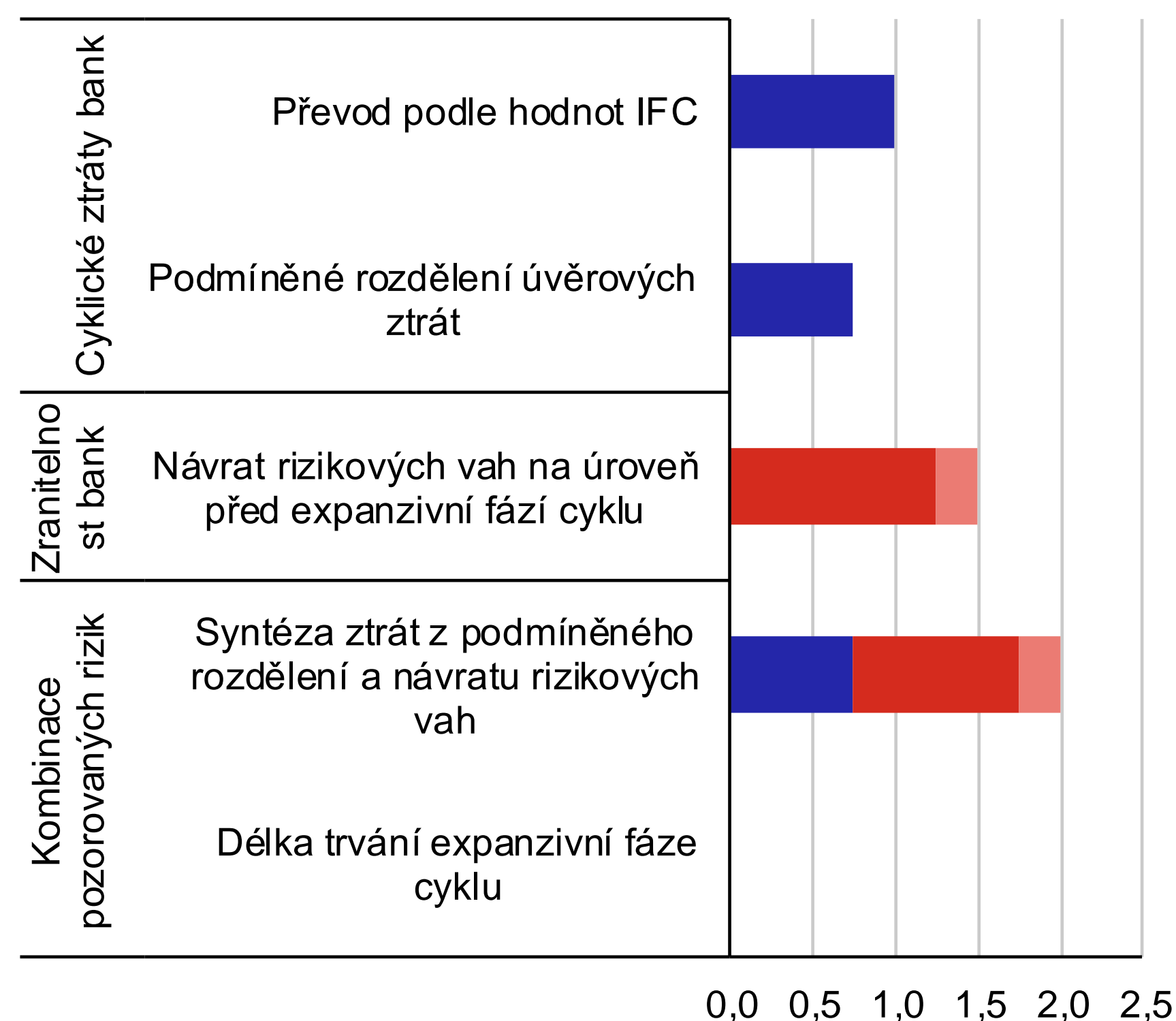

- Se současným kapitálovým vybavením jsou banky schopny ustát zátěž bez větších potíží (plná modrá či červená křivka).
- Kapitálový poměr sektoru klesá v **Základním scénáři** na 20,9 % (u žádné banky nedošlo k prolomení 8% hranice regulatorního kapitálového minima) a v **Nepříznivém scénáři** na 18,8 % (k prolomení 8% hranice došlo u jedné banky v zanedbatelném rozsahu).
- Kapitálový poměr téměř všech bank zůstal v obou scénářích i nad celkovým kapitálovým požadavkem.
- Výsledky zároveň ukazují, že v nepříznivých ekonomických podmínkách může být úroveň kapitálového přebytku pro zachování stability bankovního sektoru klíčová (přerušovaná modrá či červená křivka).

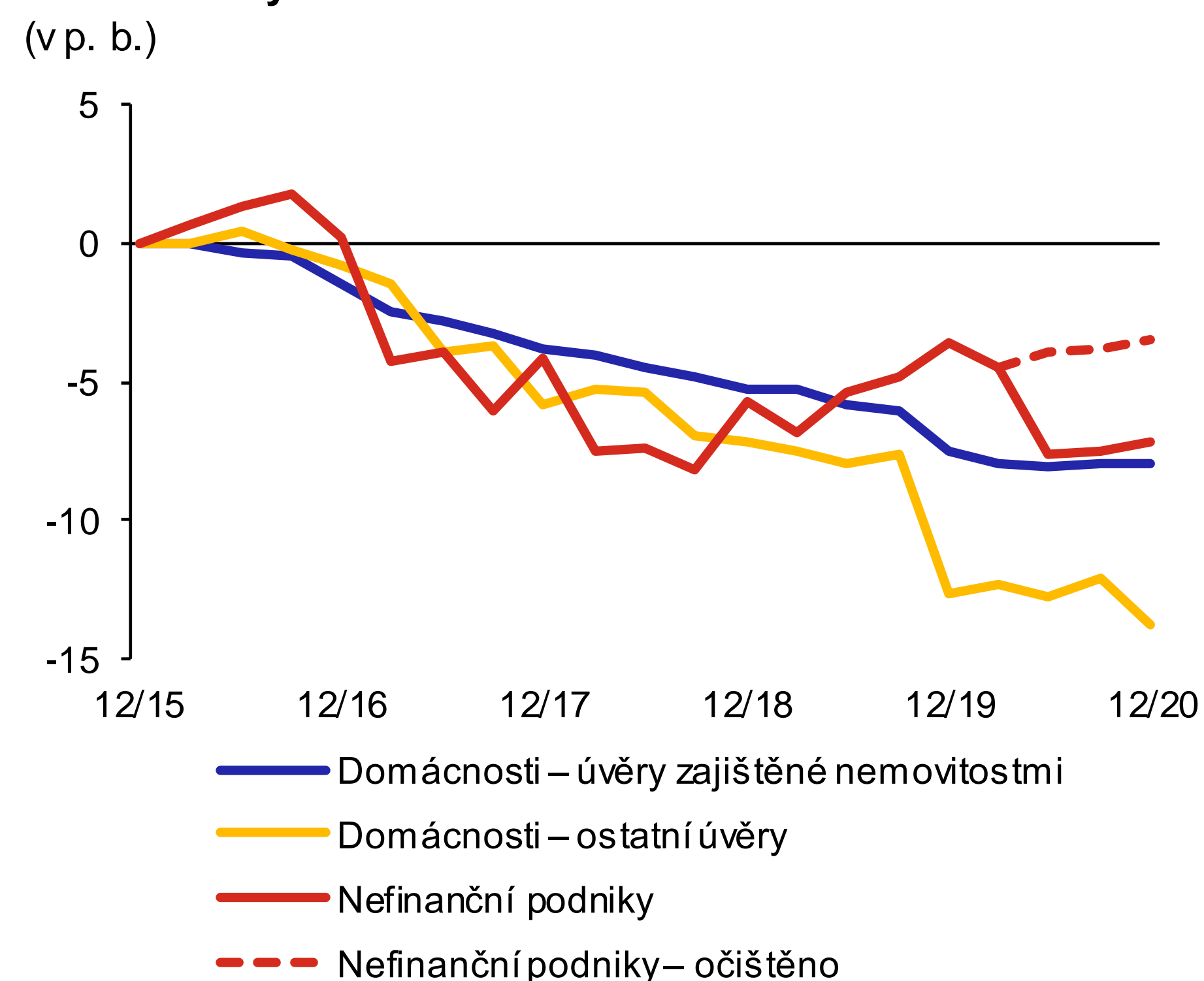
Nastavení sazby CCyB

- Kvantitativní přístupy implikují potřebu stanovit sazbu CCyB na úrovni 1,75 %.

Sazba CCyB pokrývající sledované projevy finančního cyklu
(v % celkové rizikové expozice)

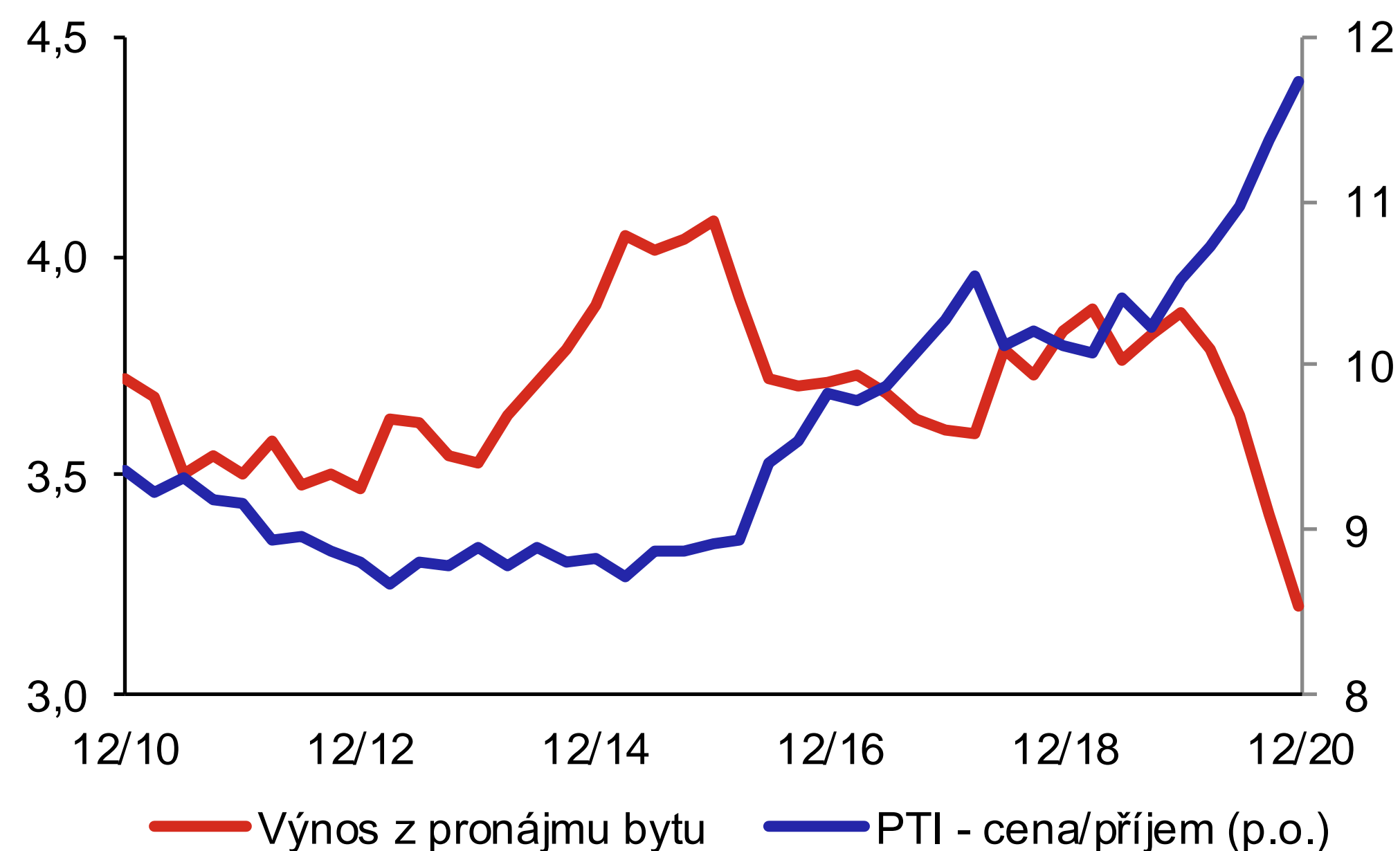
Změna rizikových vah oproti počátku silně rostoucí fáze finančního cyklu
(v p. b.)

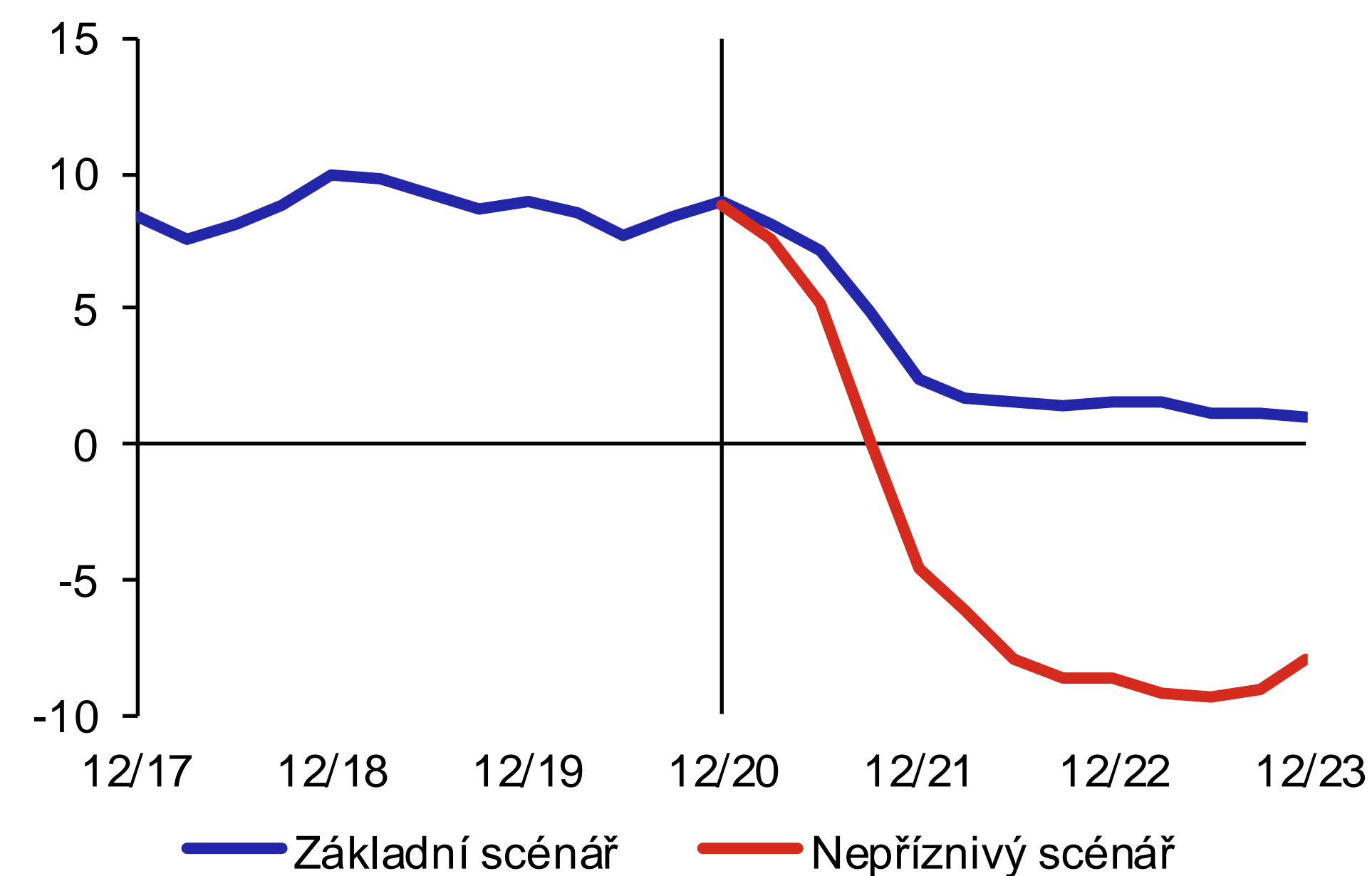
Trh rezidenčních nemovitostí

- Bydlení se stává v ČR méně dostupným, výnosy z pronájmu jsou historicky nízké.
- **Základní scénář** předpokládá pokračování růstu cen bydlení, pouze postupně mnohem slabším tempem.

Vybrané ukazatele cenové dostupnosti koupě bytu
(PTI v letech; výnosy v %)

Alternativní scénáře: vývoj cen nemovitostí
(meziročně v %)

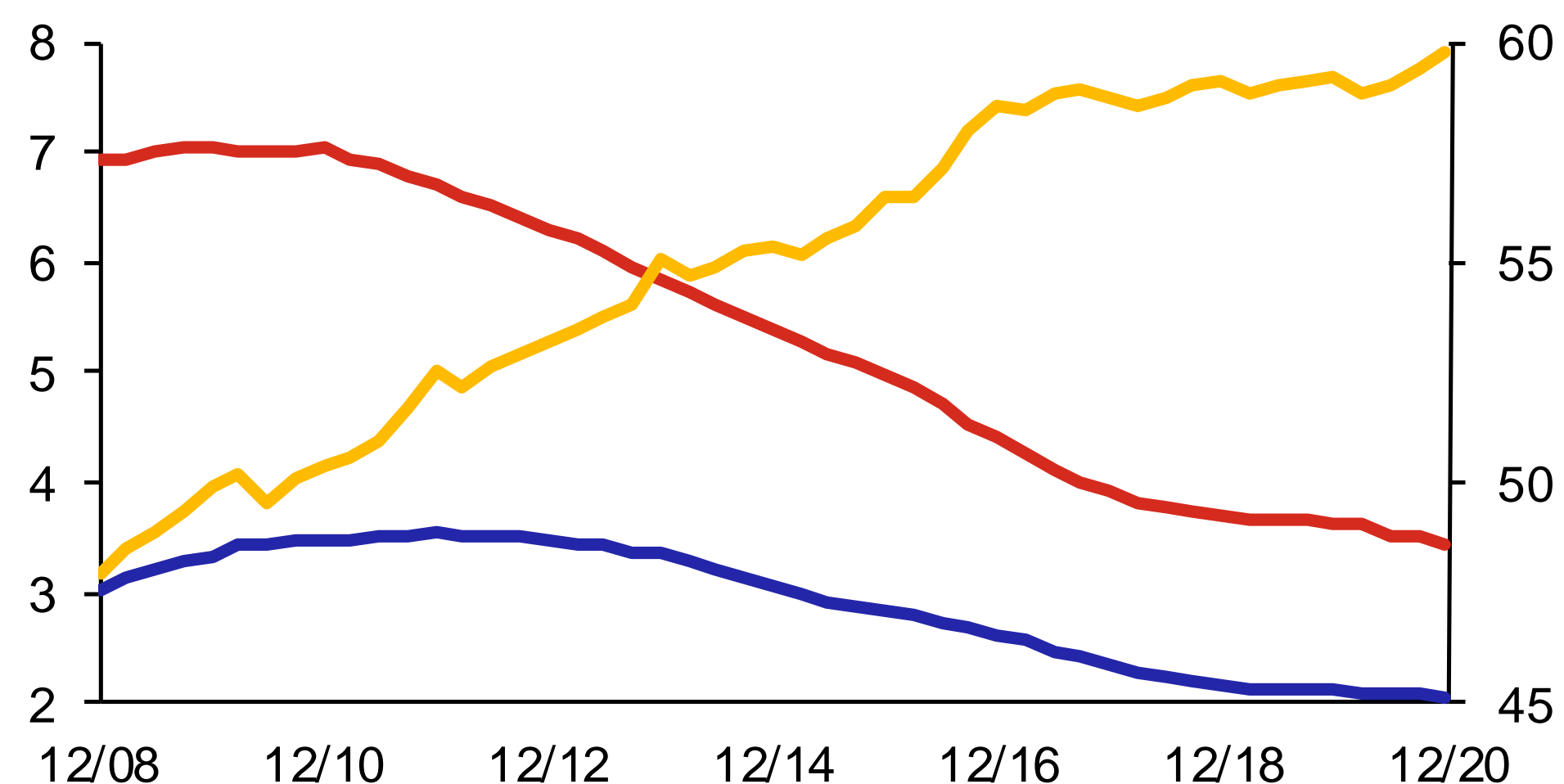

Úvěry domácnostem a jejich výhled

- Relativní zadluženost domácností se zvýšila jen mírně.
- **Základní scénář** předpokládá pokračování růstu stavu úvěrů na bydlení, s pomalejším tempem až v roce 2022.

Míra zadluženosti a úroky placené domácnostmi

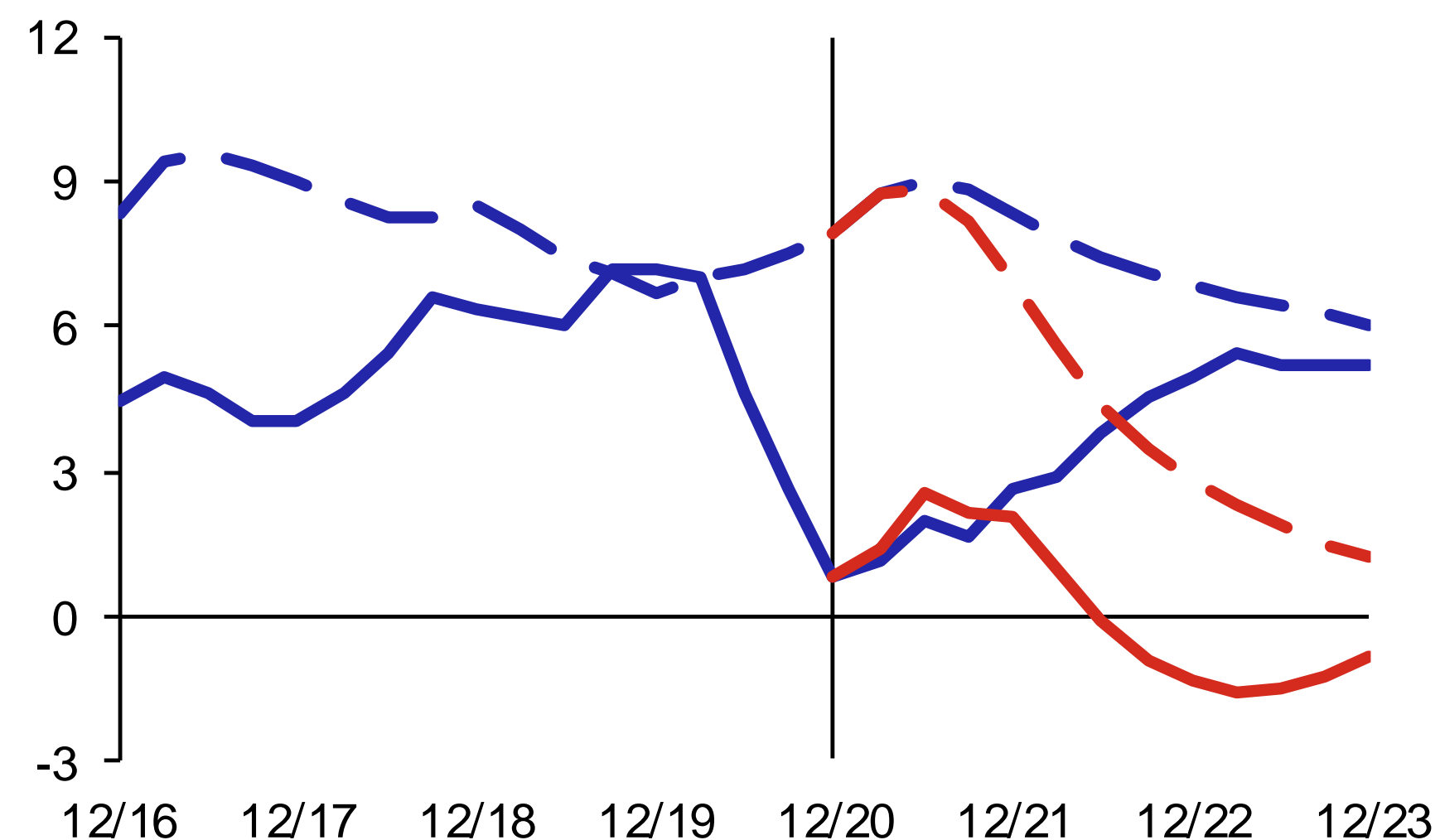
(v %; pravá osa: podíl na HDD v %)

- Placené úroky k HDD
- Průměrná úroková sazba z bankovních úvěrů domácností
- Celková zadluženost domácností k HDD (pravá osa)

Bankovní úvěry v sektoru domácností

(meziročně v %)

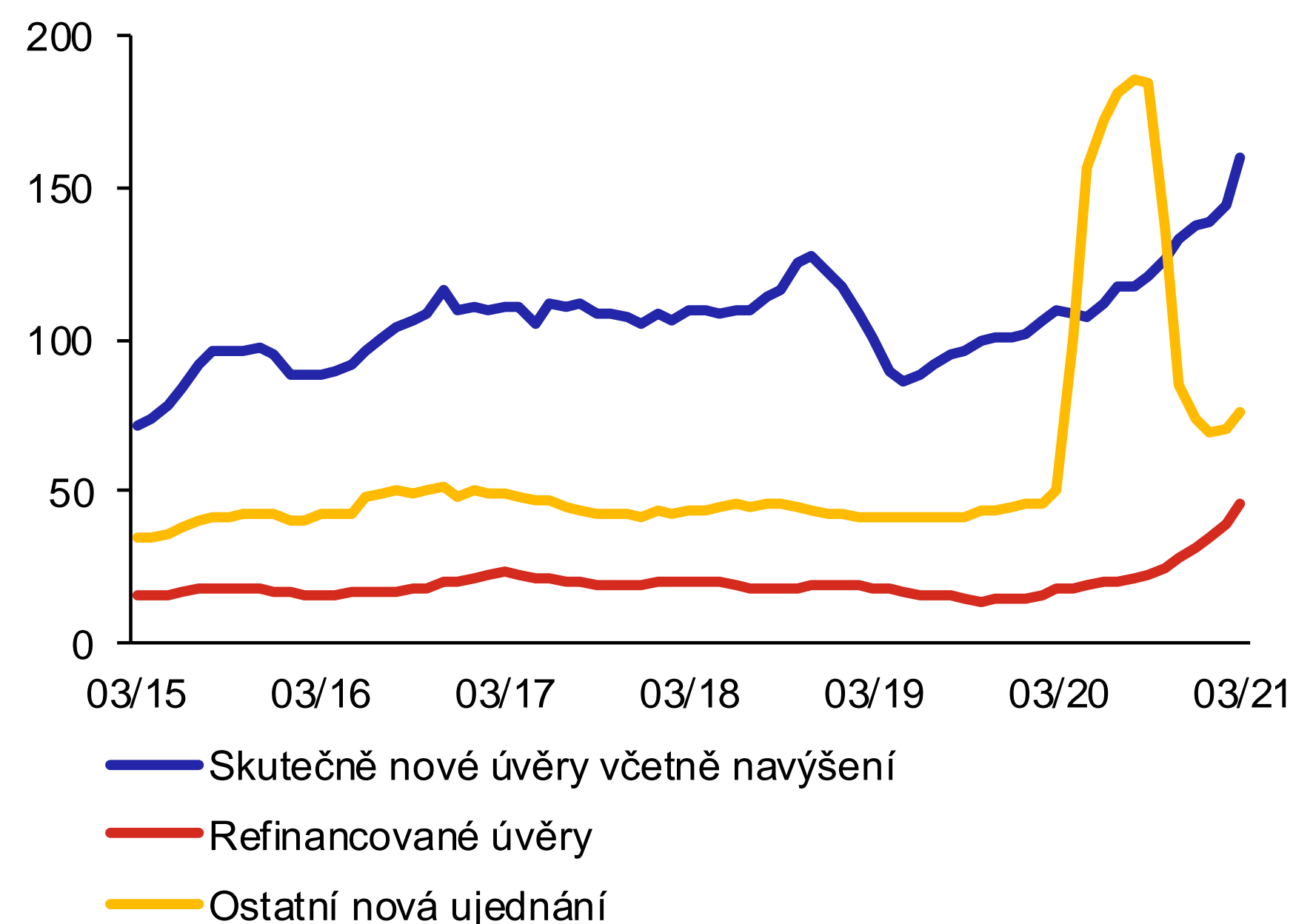

- Úvěry na spotřebu – Základní scénář
- Úvěry na bydlení – Základní scénář
- Úvěry na spotřebu – Nepříznivý scénář
- Úvěry na bydlení – Nepříznivý scénář

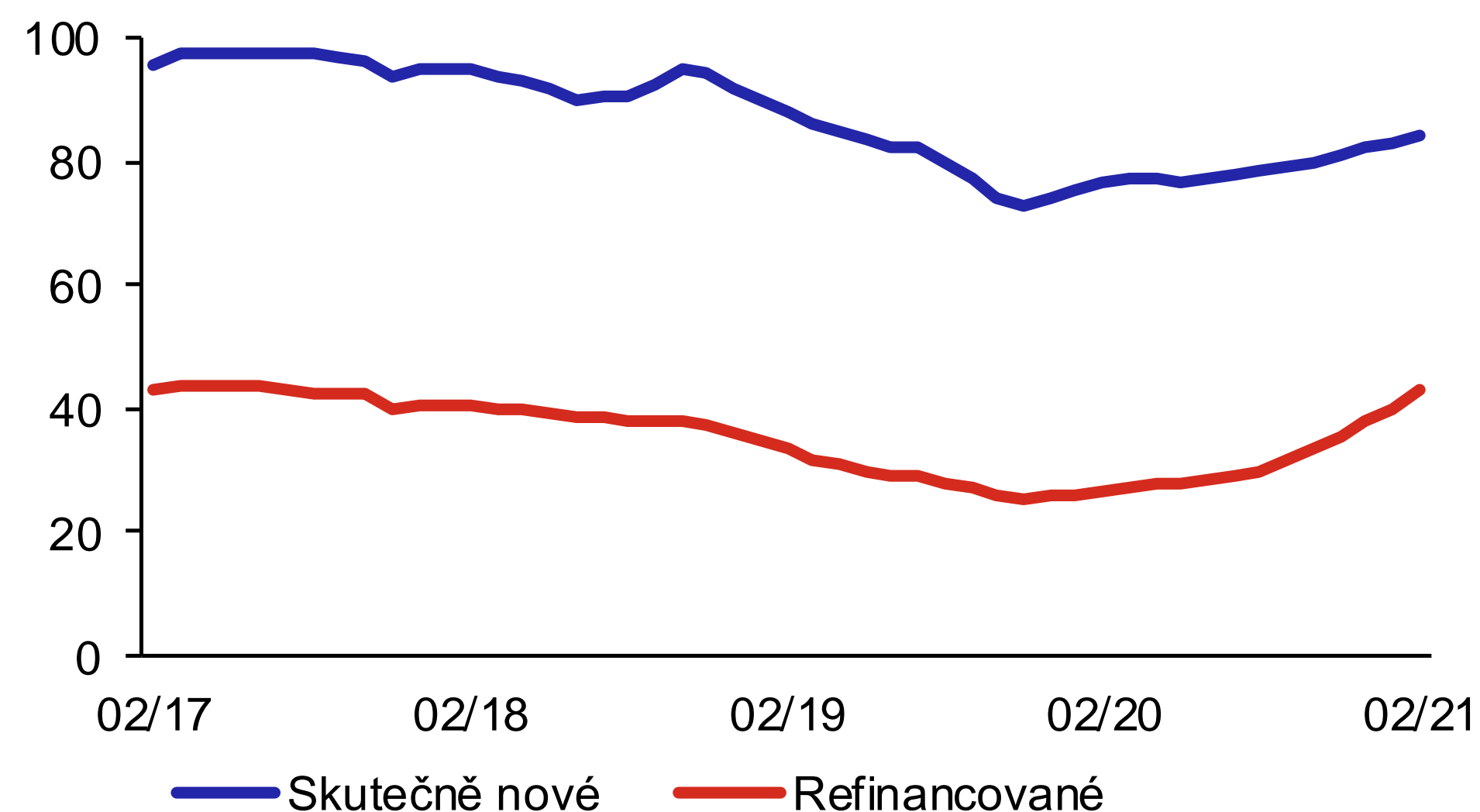
Hypoteční úvěry

- Za vysokými objemy skutečně nových hypotečních úvěrů stojí zejména výrazný nárůst průměrné výše poskytovaného úvěru.
 - Samotné počty těchto úvěrů nevybočovaly z hodnot obvyklých v předchozích letech.

Pololetní úhrny složek bankovních nových úvěrů na bydlení
(v mld. Kč; klouzavé šestiměsíční součty)

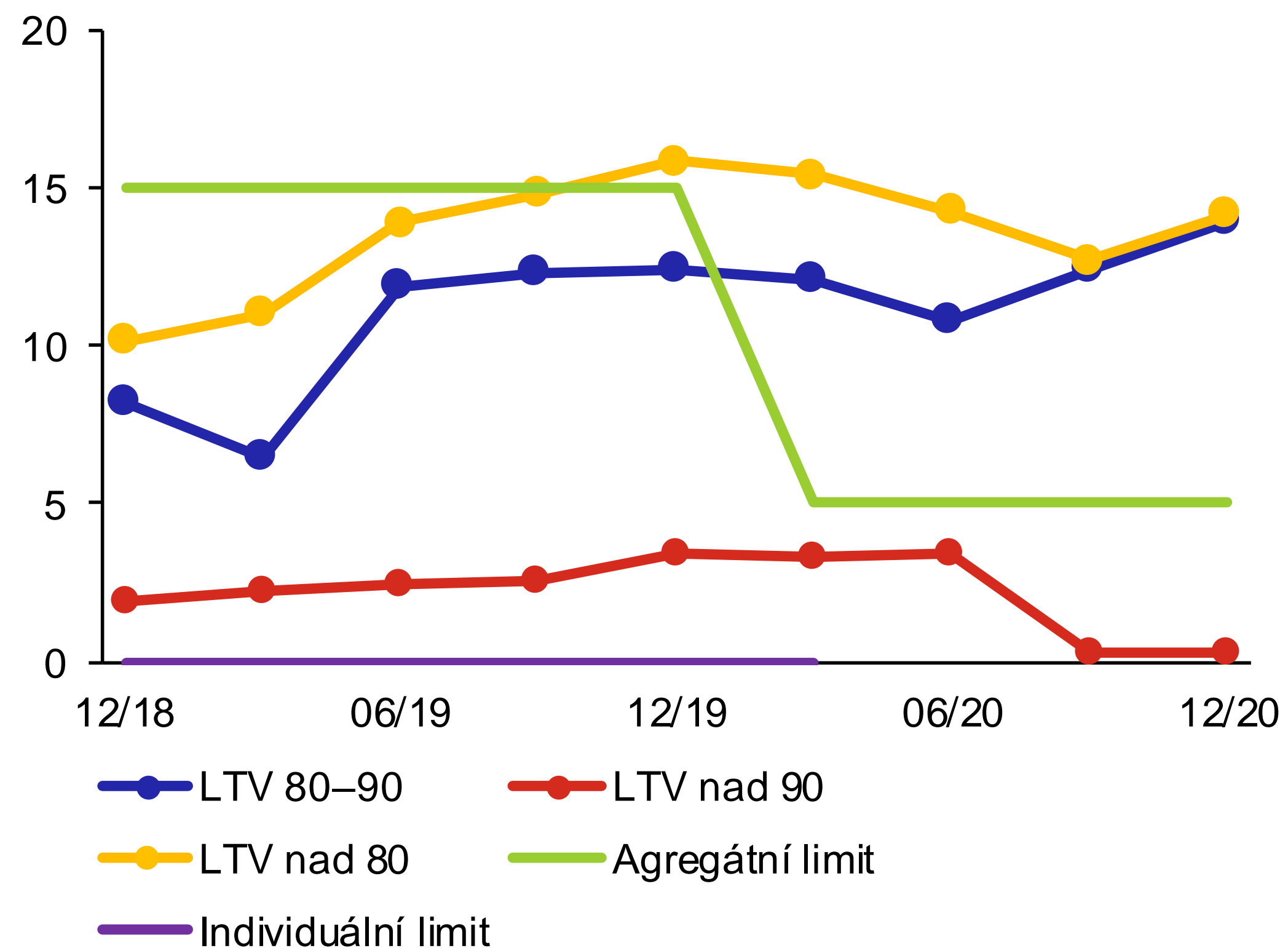
Nově poskytnuté úvěry zajištěné rezidenčními nemovitostmi
(roční klouzavé úhrny v tisících kusů)

Dodržování limitu LTV

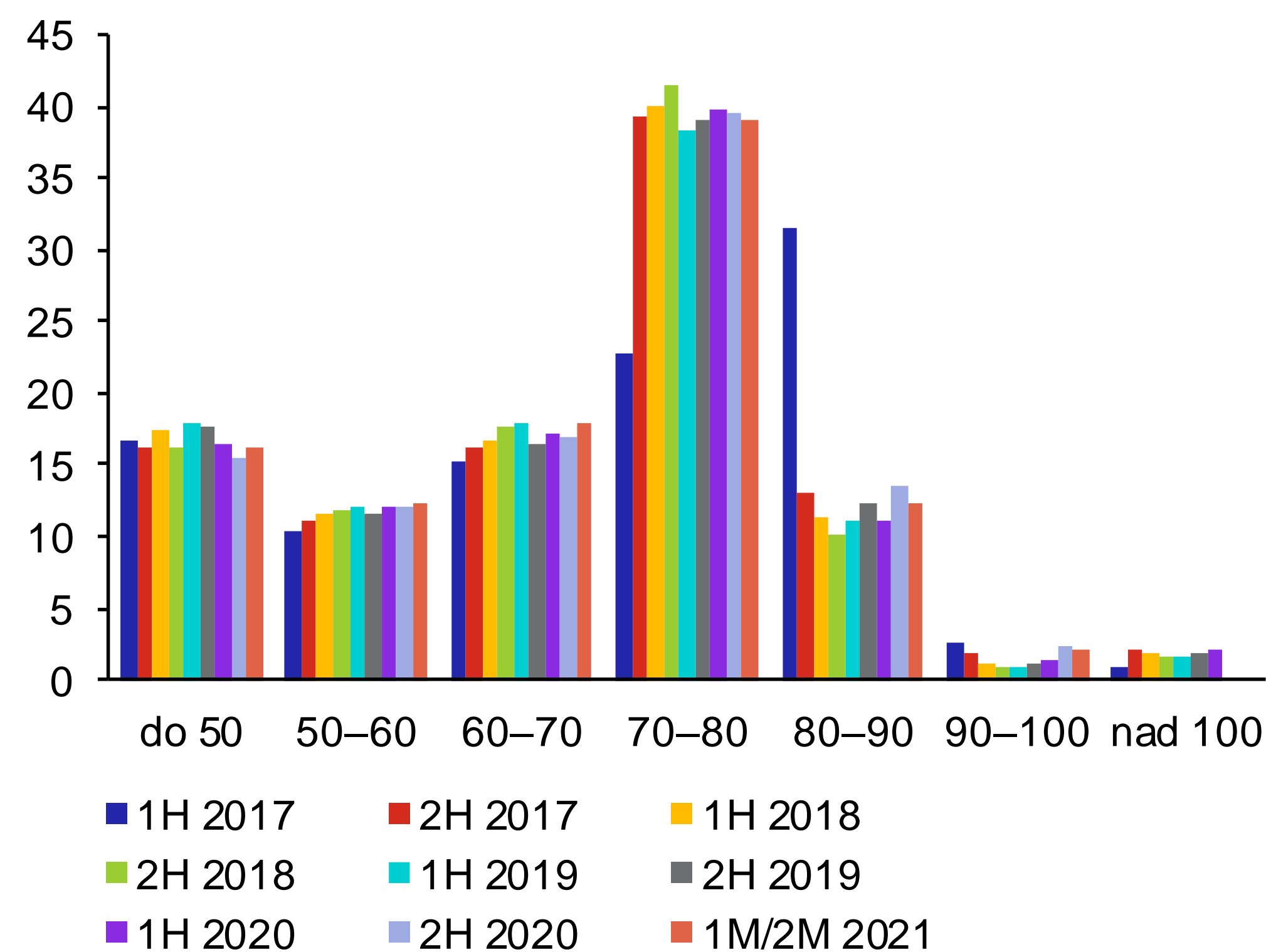
Plnění doporučených limitů po kvartálech

(v % referenčního objemu)

Rozdělení úvěrů podle LTV

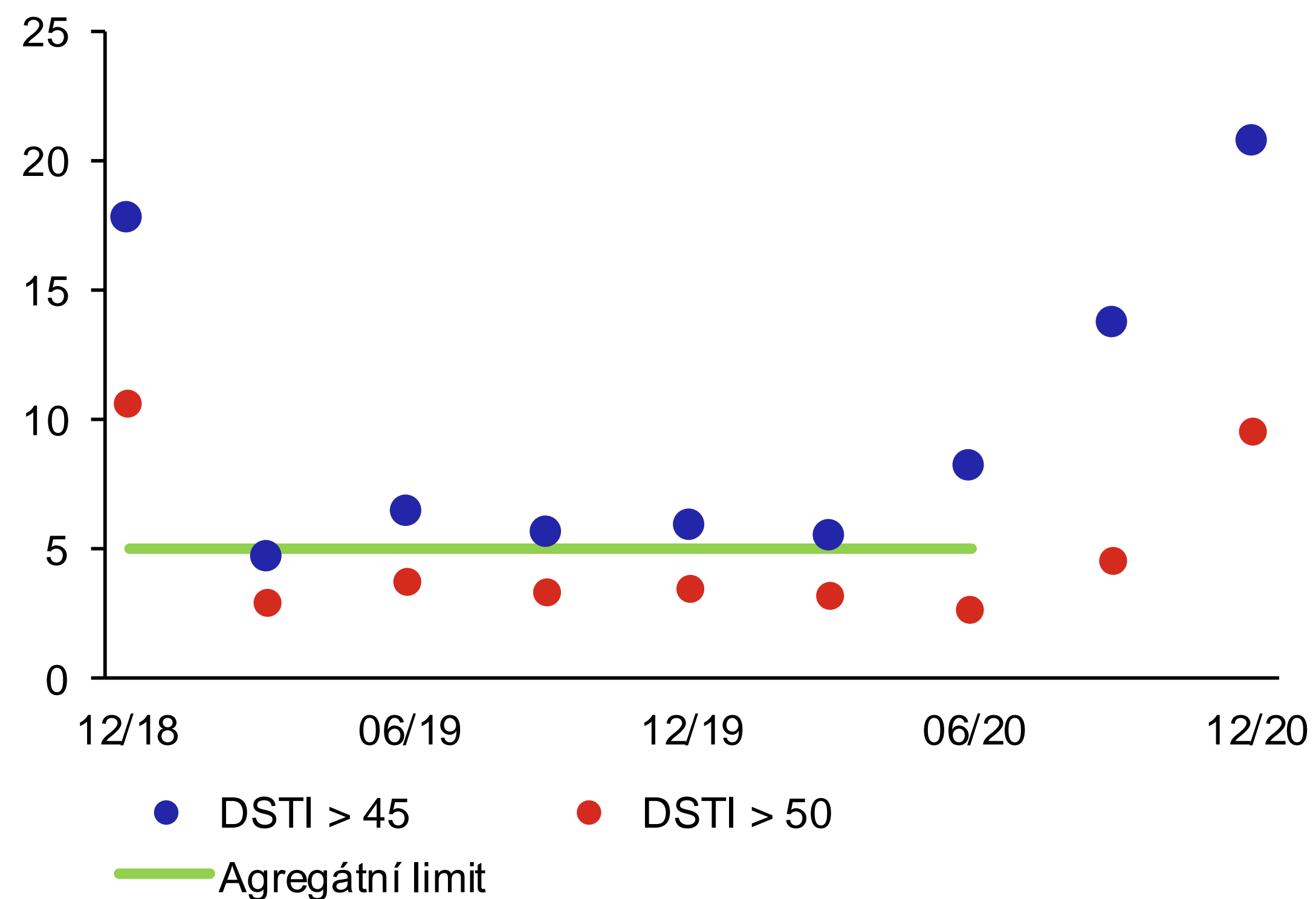
(osa x: LTV v %; osa y: podíl úvěrů na objemu v %)

Vývoj ukazatele DSTI

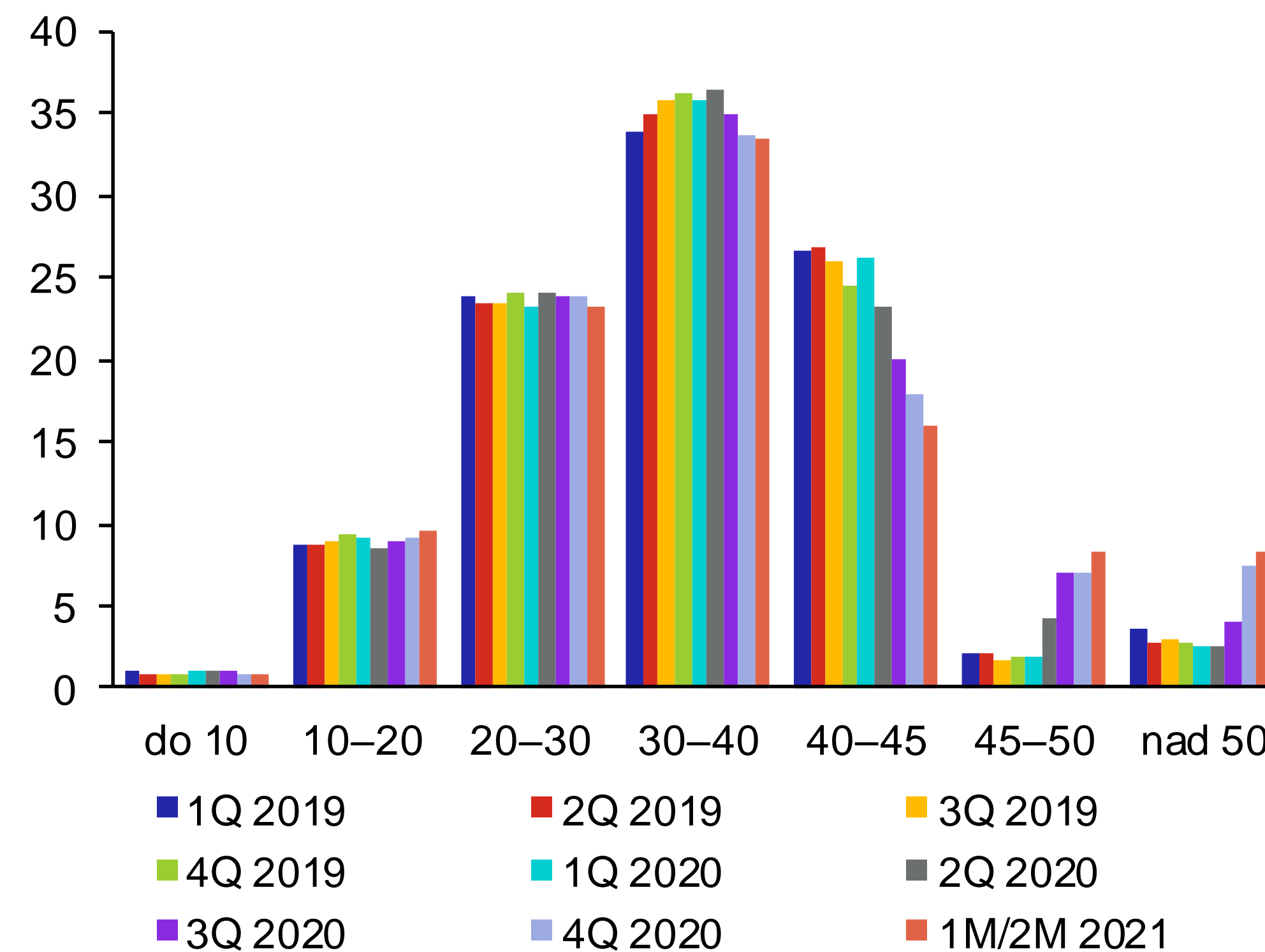
Plnění doporučených limitů DSTI

(podíl úvěrů na referenčním objemu v %)

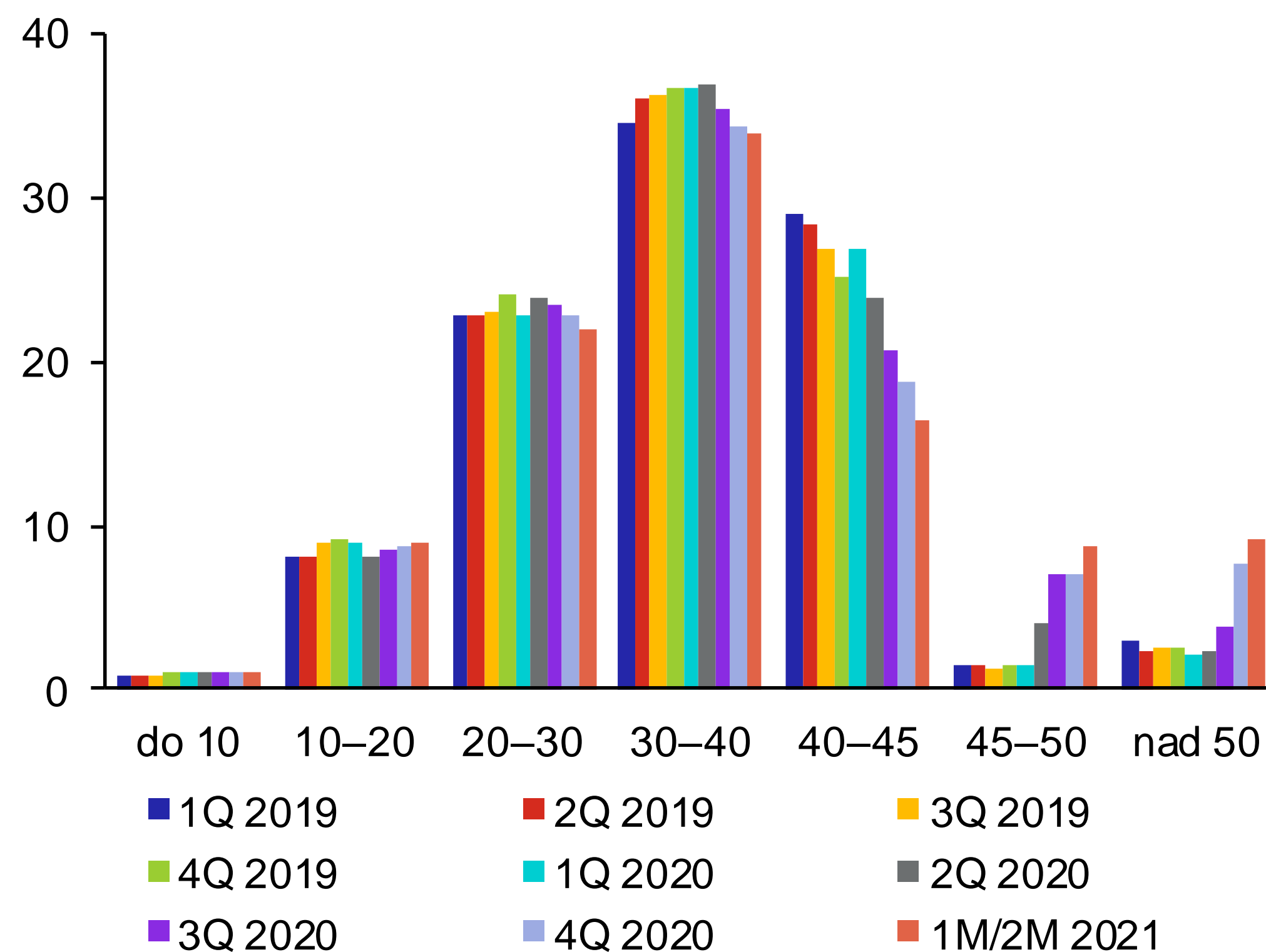
Rozdělení nových úvěrů podle DSTI

(osa x: DSTI v %; osa y: podíl úvěrů na objemu v %)

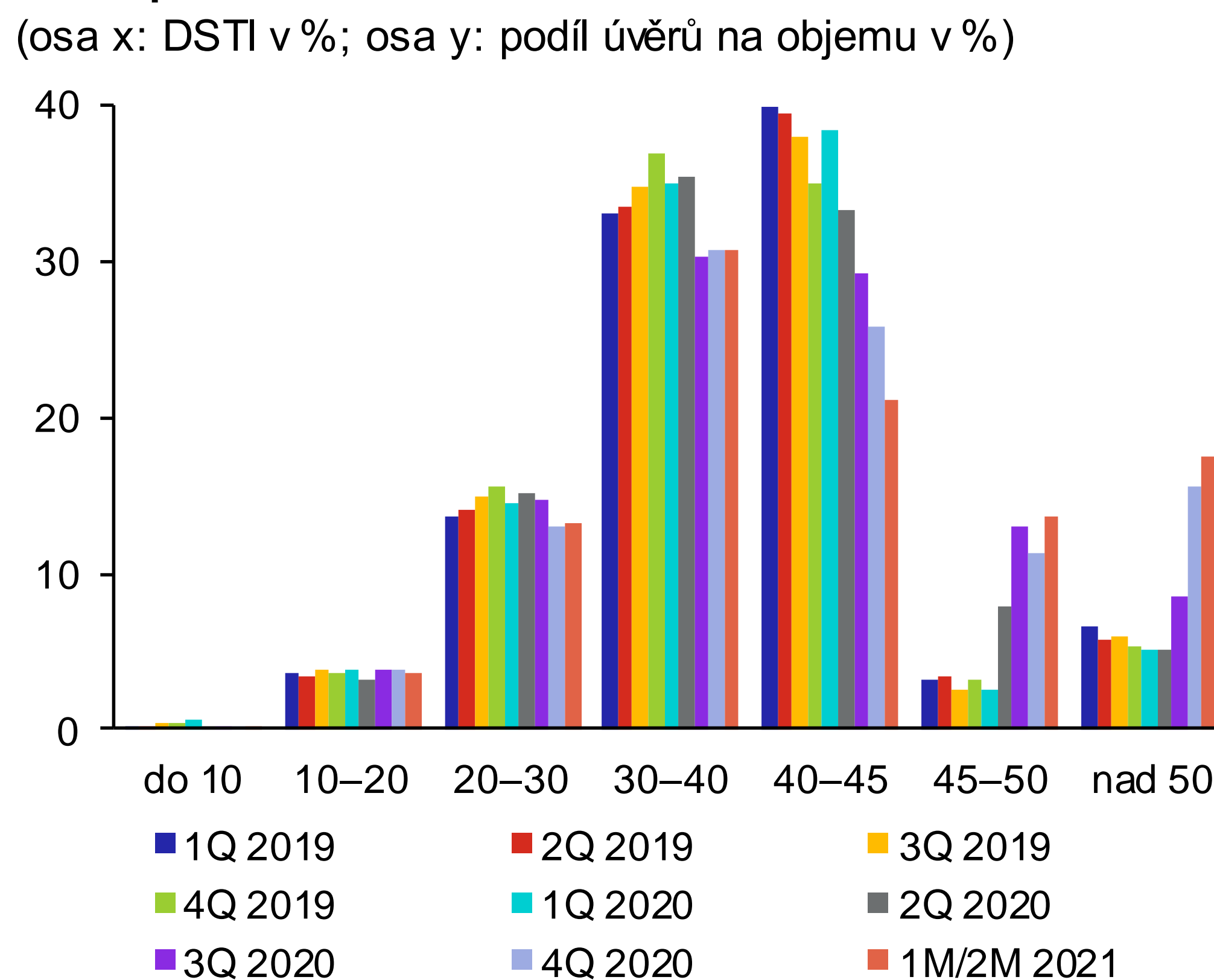

Vývoj ukazatele DSTI

Rozdělení skutečně nových hypotečních úvěrů podle DSTI
(osa x: DSTI v %; osa y: podíl úvěrů na objemu v %)

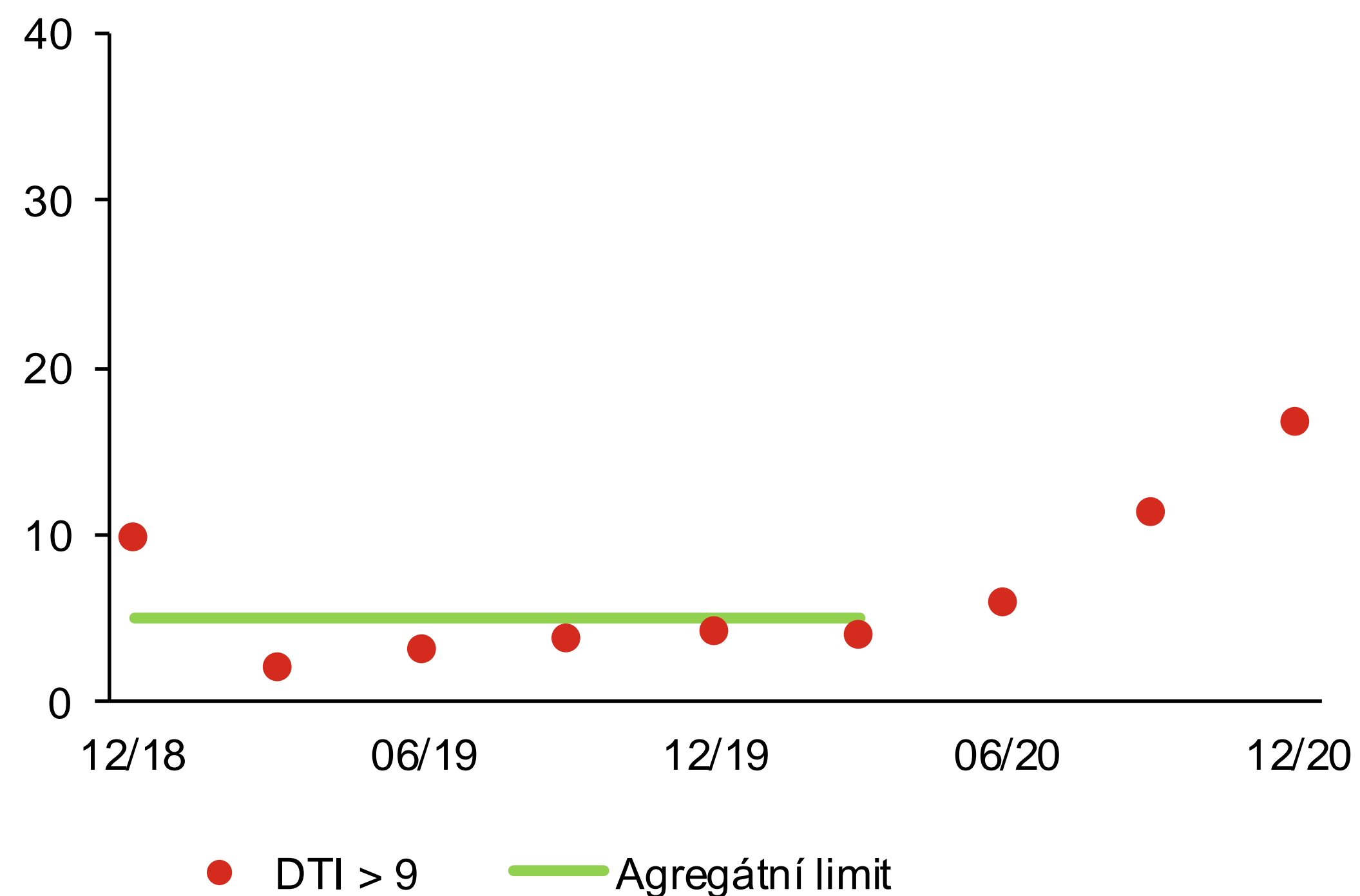
Rozdělení druhých a dalších skutečně nových hypotečních úvěrů podle DSTI
(osa x: DSTI v %; osa y: podíl úvěrů na objemu v %)

Vývoj ukazatele DTI

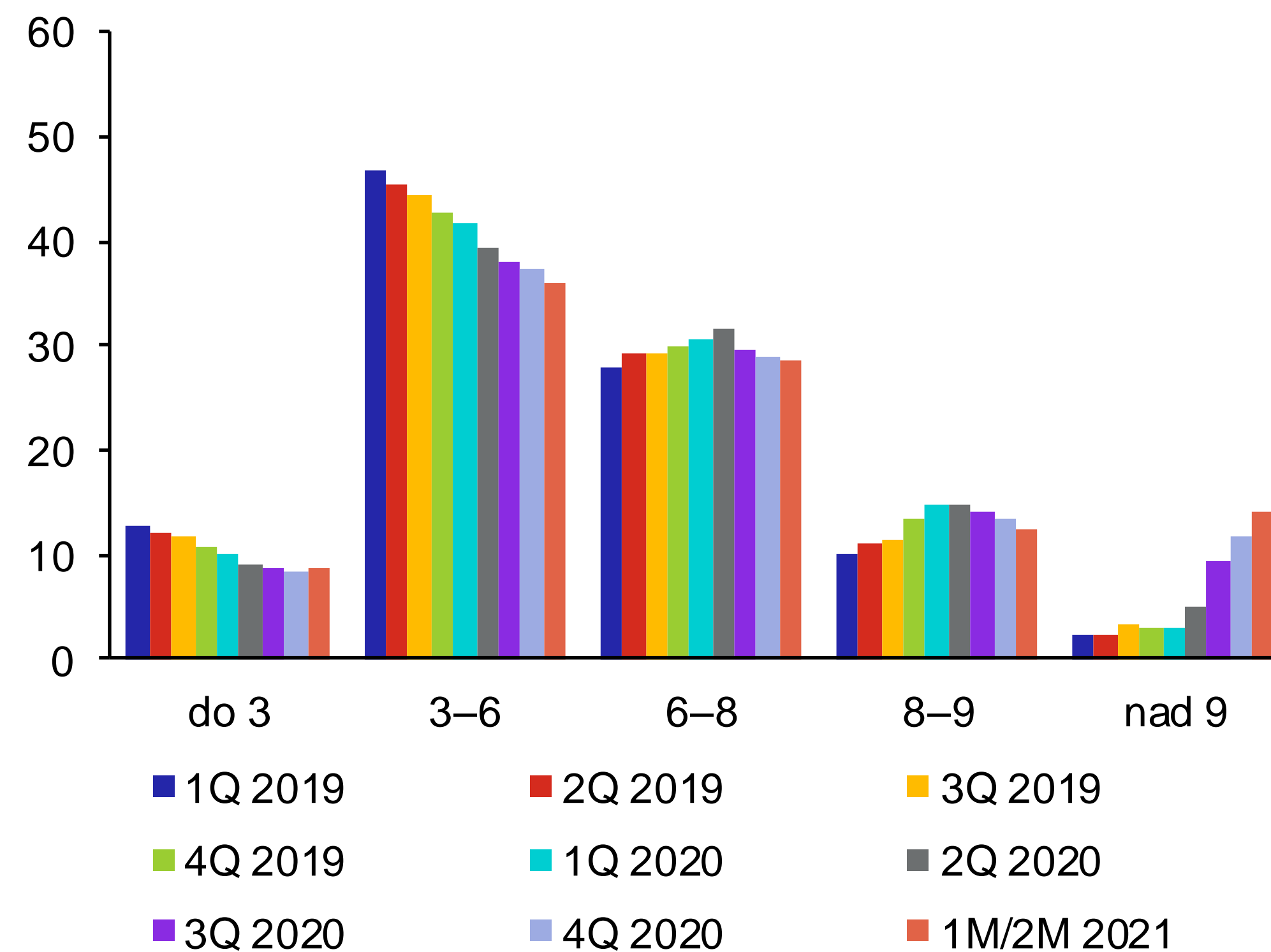
Plnění doporučených limitů DTI

(podíl úvěrů na referenčním objemu v %)

Rozdělení nových úvěrů podle DTI

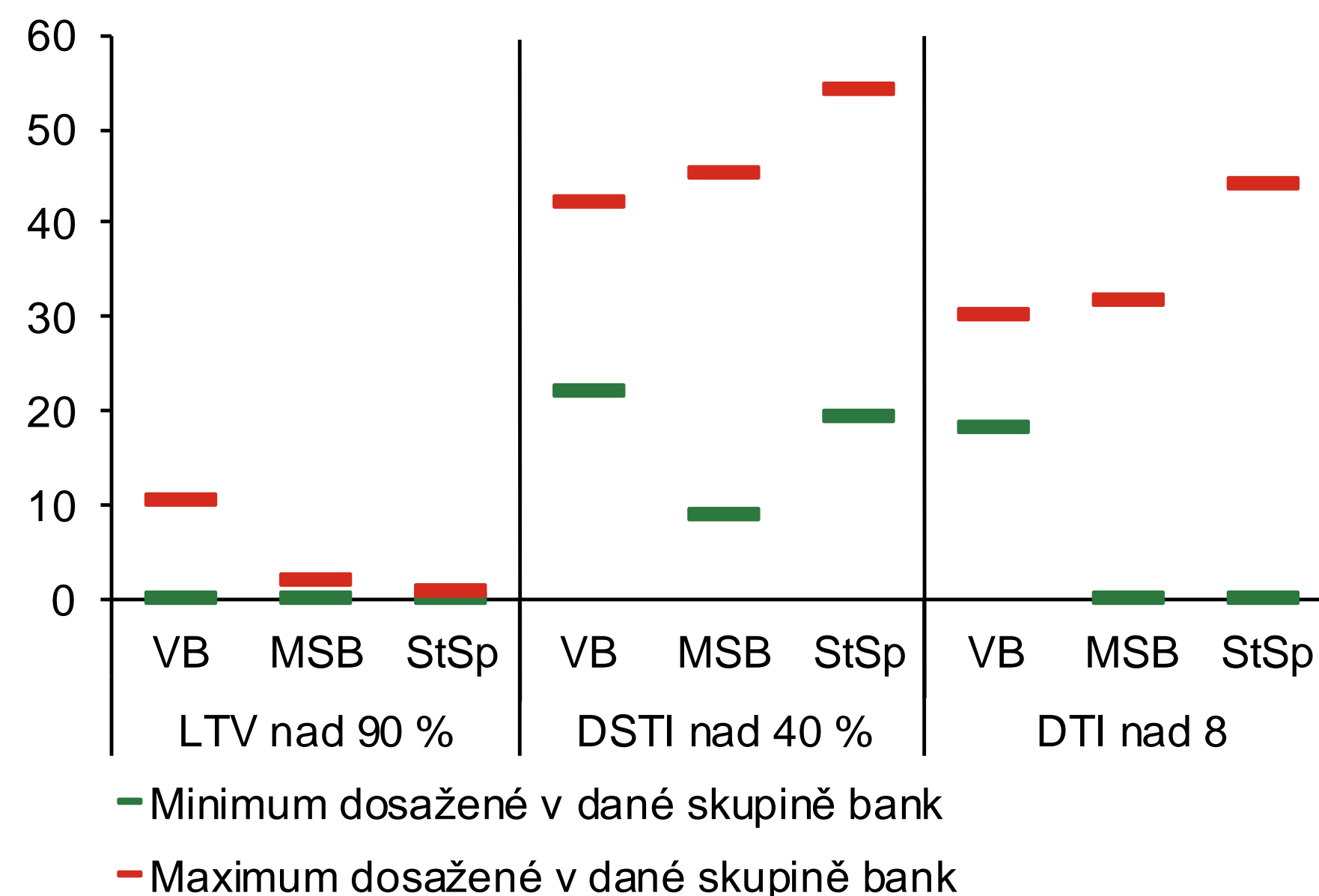
(osa x: DTI v letech; osa y: podíl úvěrů na objemu v %)

Zvýšený rizikový profil hypoték u některých poskytovatelů

Podíly úvěrů překračujících rizikové hodnoty ukazatelů LTV, DSTI a DTI dle skupin bank

(v % portfolia úvěrů na bydlení dané instituce; druhé pololetí 2020)

- Úvěrové standardy se mezi poskytovateli liší, někteří je výrazně uvolnili.
- Rizikem je, že dosud opatrní poskytovatelé budou na možnou ztrátu svého tržního podílu reagovat uvolněním standardů směrem k úrovním u agresivnějších konkurentů.
- Na skutečnost, že u některých poskytovatelů výrazně narostl podíl nových úvěrů se značně rizikovými hodnotami ukazatelů DTI a DSTI, bude ČNB reagovat nástroji mikrobezpečnostního dohledu, např. dodatečným kapitálovým požadavkem v Pilíři 2 za systém řízení rizik.

Děkujeme za pozornost

15. června 2021 budou na webových stránkách ČNB zveřejněny:

- *Zpráva o finanční stabilitě 2020/2021*
- *Záznam z jednání bankovní rady k otázkám finanční stability*